28րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7574 20 ՄԱՐՏ 1911 ԿԻՐԱԿԻ 2 Avril 1911 28me année N° 7574

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԶԵՆ ՏՐՈՒԻՐ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ
Կ. Պոլիս Ղալաթիա

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

Ազգին Օրաթերթը

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMENIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple, Galata

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ապահովաբար աշխարհի երեսը չի կայ աւելի զզուելի տիպար մը քան կրօնական զգացումներ շահագործող կեղծաւորները, այն յաւիտենական փարիսեցիները՝ որոնց դէմ Յիսուս իր երկնային փայլակները կը տեղար. այն փարիսեցիներ՝ը որոնք ծեփուած ու զարդարուած գերեզմաններու կը նմանցնէր, որոնք դուրսէն չքեղ կ'երեւան՝ բայց ներսէն նեխած ու փըտած մեռելներու դիակներով լեցուն են. «Ահա՛ դուք ալ ասանկ էք, կ'ըսէր Յիսուս այդ կեղծաւորներուն, ձեր արտաքնայարդար զարդարանքները տեսնողներուն աչքին գեղեցիկ կրնաք երեւալ, սակայն իրօք գեղեցիկ չէք, որովհետեւ ձեր ներսը անօրէնութեամբ եւ անիրաւութեամբ, ստութեամբ եւ խաբէութեամբ լեցուն է, եւ այն է ձեր բո՛ւն իսկութիւնը եւ ո՛չ թէ դուրսի երեւոյթը։»

Յիսուսի խարազանովը նշաւակուած այդ փարիսեցիներուն կարգէն ըլլալ կը թուի նաեւ Պատուելի Գ. Գրիգորեան անուն մէկը որ քանի մը շաբաթէ ի վեր իրեն բան գործ ըրած է ինծի դէմ խաչակրութիւն մը կազմելու, ցաւագալութեան պատուանդանը եղող աննշան շաբաթաթերթի մը մէջ։

Աննա քահանայապետին, Կայիափայի եւ Պիղատոսի այդ արժանաւոր աշակերտները, որոնք իրենց առեւտուրի եւ ապրուստի միջոց ըրած են կրօնքը, որ Տէրոջը խօսքերը կը վաճառեն, ինչպէս Յուդա բո՛ւն իսկ Տէրը վաճառեց, այսպէս, ամէն անգամ կեղծ վայնասուն մը կը բրցնեն երբ կը տեսնեն որ իրենց շահու աղբիւրին վտանգ կը սպառնայ, խանութպաններու պէս՝ որոնք կատաղութենէ կը փրփրին, երբոր իրենց վաճառած ապրանքներուն տեսակին կամ հարազատութեան մասին կասկած յայտնուի։

Ու ահա՛ իրենց մոլեգնութեան մէջ, չափ ու սահման մոռնալով, ժամկոչի կամ լուսարարի վայել աղտոտ լեզուով մը, կը սկսին բերներնուն տալ ու իրենց խելքէն ու հասկացողութենէն վեր բաներու վրայ դատաստան կարել։

Յիսուս, որ իր ժամանակի անհաւատներէն էր, այն ատենի պատուելիներուն երեսին կը պոռար. «Դըպիրնե՛ր եւ փարիսեցինե՛ր, որ Մովսէսի աթոռը նստած էք, վա՛յ ձեզի, որովհետեւ ձեր խօսքերը ձեր գործերուն չեն համապատասխաներ։ Ձեր ամբողջ ջանքը ո՛չ թէ ժողովուրդին օգտակար ըլլալն է, այլ ընթերցք սեղաններուն առաջին տեղերը գրաւել, ժողովներու մէջ նախաթոռ նըստիլ, հրապարակներու եւ փողոցներու վրայ ամէնուն կողմէն յարգանքի բարեւներ առնել, ուրիշներէն պատուելի, վարդապետ տիտղոսով յիշուիլ։ Բայց միւս կողմէն ո՛չ միայն ժողովուրդին օգուտ մը չէք ըներ, այլ եւ խեղճ որբեւայրիներու իրաւունքները կ'ուտէք։ Եթէ աղօթասէր կ'երեւնաք, սոսկ երեւնալու համար է. ատոր համար ժողովարաններու մէջ կ'աղօթէք եւ կամովին աղօթքը կ'երկնցնէք, որպէսզի ժողովուրդը ձեզ օրինապահ եւ բարեպաշտ կարծէ եւ ձեր գործած անօրէնութիւնները պարտկուին։ Սակայն Աստուած այս երեւոյթներով չխաբուիր, գիտէ ձեր ամէնուն ներքինը եւ ձեր ներքին անիրաւութեանց համեմատ պիտի դատէ ձեզ եւ աստիճան մըն ալ աւելի խիստ կերպով, որովհետեւ կամովին եւ չարամտութեամբ բարեպաշտութեան նշանները կը գործածէք ձեր անիրաւութիւնները եւ պղծութիւնները համարձակ գործելու համար։»

Ահա՛ թէ ի՛նչպէս Յիսուս կը նըկարագրէ իր ժամանակի պատուելիները։ Այժմ դառնանք մեր ժամանակի պատուելիին՝ Պ. Յ. Գրիգորեանի։

Ս. Գրոց այդ ամսականաւոր փաստաբանը Արեւելքի մէջ կարդալով մեր նախորդ թերթօնը, որ առհասարակ հին կրօնքներու մասին քննադատութիւն մըն էր զուարթ ոճով մը գրըուած, հարկ զգացեր է գայթակղելու, բայց փոխանակ լրջօրէն այդ գրուածքը քննադատելու, որուն համար իր մտային զարգացումէն փարսախներով հեռու կարողութիւն մը ունենալ պէտք էր, դիմեր է գիւղին ու փարիսեցիներու յատուկ միջոցի մը. այն է՝ աղտոտ խօսքերու տարափ մը տեղալ հեղինակին, թարգմանչին եւ ուսումնասիրութիւնը հրատարակող թերթին վրայ։ Անտարակոյս այդ հայհոյանքները չեն կրնար աղտել ո՛չ մէկին եւ ոչ ալ միւսին վրայ, միայն ցոյց կուտան թէ Ս. Գիրք եւ Աւետարան կարդալով մարդ չքաղաքակըրթուիր եւ թէ «Պատուելի» տիտղոսը վրան առնելով մարդ չդադրիր ամենագռեհիկ արարած մը ըլլալէ։

Մենք այս նոր ժամանակներու փարիսեցիին պիտի խրատէինք որ իր խելքը չհասած նիւթերուն վրայ զգուշանայ հրապարակագրելէ եւ գոյնը դուրս չիտայ գոնէ անոնց համար որ իր վրայ տակաւին հաւատք ունին։

Յիսուս իրեն պէս ձախաւեր փաստաբանի մը պէտք չունի. ատոր կըրնայ վստահ ըլլալ։

Կը յուսանք որ Պ. Յ. Գրիգորեան պատուելի կը խնայէ մեզ կըրկին իր վրայ խօսելու ձանձրոյթը։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՏԱՐՕՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս այս տարի եղաւ ամէն երկիր, այստեղ ալ ցուրտը գագաթնակէտին հասաւ։ Մինչեւ յունուարի վերջը զերոյէն 24 աստիճան վար կը գտնուէր ջերմաչափը, իբրեւ առնալ ծննդեան վերջի մէկ քանի օրերուն ալ 25-26 աստիճանի վրայ իջաւ։ Փետրվարի մէջ ա՛լ աւելի սաստկացաւ եւ փետր. 3ի գիշերուան ժամը 7.20ին 29 աստիճանի վրայ իջաւ ջերմաչափը։ Ցուրտին հետ զուգընթաց կ'ընթանար ձիւնը. յունուար 15էն սկսեալ անդադար ձիւնեց մինչեւ փետրուար 10-15, եւ բռնեց ճամբաները, բարձրանալով 1½ 2 մէթր։ Երթեւեկութիւնը բոլորովին կանգ առաւ։ Բաղէշի փոսթան 15 օրէն եւ Խնուսին 12 օրէն հազիւ հասան այստեղ ձիւներն սաստկութեանը պատճառաւ։ Նոր տարւոյ թերթերը Բարեկենդանի առջի շաբթուն հազիւ հազ կրցանք ստանալ, իսկ վերջի շաբթուն երկու փոսթա իրարու ետեւէ եկան։ Փայտի անօրինակ սղութիւն մը կը տիրէ քաղաքիս մէջ եւ ժողովուրդը մանաւանդ անանկ աղքատները շատ նեղութիւն կը քաշեն։ Կ'ըսեն թէ զօրաց փայտ հայթայթէին օրական 12-15 լիրայ վնաս կ'ընէ փայտի երեսէն։ Որովհետեւ ինքը կառավարութենէն փայտը 36 փարայի առած մինչդեռ, հիմա 2ուկէս 3 եւ 3ուկէս ղրշ.ի գնելով կուտայ զօրաց։ Աղքատներուն փայտ բաշխելու համար կառավարչի փոխանորդ մուհասէպեճիի նախագահութեան տակ Հայ եւ Թուրք խառն յանձնաժողով մը կազմուած է պէլէտիյէի մէջ հանգանակութիւններ կատարելու։ Քանի մը օր առաջ աղքատներու ցանկը ուզած էին Թաղական Խորհուրդէն բաշխման ձեռնարկելու համար. հանգանակութեան արդիւնքը 100 լիրայի հասեր է, կարծեմ հայ երեսփոխան Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեանի ղրկած հինգ լիրայով։ Հայ թաղերու արուած գումարը դեռ չկրցանք ճըշդել, իսկ Թուրք մխթարներու մատուցած ցուցակներու մէջ կ'ըսեն թէ, անպիտան մարդիկ գրուած կան որ 1-2 խանութ ունին եւ 3-4 դաշտան։

Հակառակ այս ցրտաշունչ եղանակին, մայրենի Եկեղեցիէն հեռացող 95ական թուականի կրօնափոխներու սիրտերը կը տաքնան դէպի մայր Եկեղեցին եւ կ'ուզեն իրենց նախկին հաւատքին վերադառնալ, հանելով կրօնափոխութեան խնդիրներ, այս խնդիրները բաւական ջուր կը վերցնեն. մինչեւ հիմա Գզարիպարքարան եւ Օսմ. Խորհրդարանի անդամները բան մը չկրցան ընել արգելքները բառնալու կրօնափոխներու առջեւէն։ Նորէն բռնակալութեան օրերէն քիչ տարբերութեամբ գաւառներու մէջ, խոր եւ մութ անկիւններ երեւան կ'ելլեն կրօնափոխութիւններ, քիւրտերը առեւանգութիւններ կը կատարեն, ամիսներով, օրերով այս ու այն կողմ պտտցնելէ վերջ հայ աղջիկներ, կառավարութեան կը ներկայացնեն եւ առանց հոգեւորականի ներկայութեան ըսել կուտան թէ, «ես միւսլիման եմ, լմընցաւ գնաց. ու եթէ մարդը բան ու գործ չունի, թող ճայ կանչէ թէ իմ աղջիկը ծեծեր, չարչարեր եւ վախի ներքեւ ընդունած է եւ հոգեւոր իշխանութիւնն ալ ըսէ թէ՝ կրօնափոխ եղող մէկը պէտք է քանի մը օր, քանի մը ժամ իրեն յանձնուի յորդորելու համար, ո՛չ լսող կայ, ո՛չ ի՛նկատի առնող։ Խուլք գաւառակին Բէջար գիւղախումբի Ութք գիւղի բնակիչները 90ական թուականներու կոտորածին ժամանակ կրօնափոխ կ'ըլլան. ատոնց մէջ կար Եսա անունով կին մը. իր աղջիկը, քանի մը տարի վերջ քիւրտի մը կնութեան կուտայ։ Սահմանադրութենէն վերջ այս աղջիկը իր պապենական կրօնքին դառնալու համար Գաղգէ գիւղ կ'երթայ եւ Տ. Կիրակոս քահանային կը յայտնէ իր ցանկութիւնը։ Տէրտէրը, աղջկան այս ցանկութիւնը կը հաղորդէ գայմագամին, եւ այս վերջինոյն հաւանութեամբ, կ'ամուսնացնէ զայն երիտասարդի մը հետ։ Կ'անցնին 5-6 ամիսներ. աղջկան նախկին քիւրտ ամուսինը կ'իմանայ եղելութիւնը եւ կը բողոքէ Խուլքի կառավարութեան. կառավարութիւնը, սակայն, առանց հարցնել փնտռելու եւ կաթնելով մոլլայի մը ֆեթվային թէ «կրօնափոխ հայ մը իր նախկին կրօնքին անգամ մըն ալ չի կրնար դառնալ ելն.», քանի մը ոստիկաններ ղրկելով կնոջ բնակած գիւղը, եւ զատելով հեգ կինը իր էրիկէն, յանձնել կուտայ քիւրտերուն։ Տեղւոյնէն քանի մը օր ետքը, Գաղգէի Տ. Կիրակոս քահանան հոս գալով կը բողոքէ Խուլքի կառավարութեան այս ապօրինի ընթացքին դէմ։ Վեհափառ Առաջնորդը թագրիրով մը կը դիմէ Կինճի կառավարութեան, խնդրելով որ յիշեալ կինը [illegible] եւ եկեղեցւոյն առաջ. փոխանորդին ներկայութեան հարցաքննէ զայն։

Այս խնդրին նման խնդիր մըն ալ Ճապաղջուր գաւառակի Ջիվլիկ գիւղին մէջ պատահած է։ Մարգար Պօղոսեան որ նոյն պէս 95ական ջարդին, ընտանիքով կրօնափոխ եղած է կոտորածէն ազատուելու համար, յունուար 21ին դիմելով տեղւոյն Խաչատուր քահանային իր զաւակները մկրտել կուտայ եւ կը դառնայ իր մայրենի եկեղեցւոյ գիրկը։ Ճապաղջուրի կառավարութիւնը լսելով որ, Մարգարը իսլամական կրօնը թողլով իր պապենական կրօնը ընդուներ է, կուզէ համոզել որ ետ կենայ իր մտադրութենէն, երբ անիկա չլսէ՝ չարչարանքներ տալէ վերջ բանտարկել կուտայ։ Կը գրեն այն տեղէն թէ՝ մոլլային հարցուցեր են թէ ի՛նչ պէտք է ընել Մարգարի համար, ըսեր է թէ. «Մեր գիրքը կ'ըսէ թէ, եթէ մէկը գայ իսլամական հաւատքին վրայ եւ իսլամութիւնը թողու երթայ եւ իր առաջին կրօնն ընդունի պէտք է սպանել», յետոյ կը յաւելու թէ պէտք է Շէյխ-իւլ-Իսլամին ալ հարցնել։ Այս մասին ալ Ս. Առաջնորդը հեռագրեց կուսակալին եւ թագրիրով մը բողոքեց Կինճի կառավարիչին որ քննութիւն կատարէ։ Փետր. 14 թուով կը հեռագրէ Կինճի առաջ. փոխանորդը թէ. «Կառավարիչ պէյը հարցաքննեց Մարգարը, երբ տեսաւ որ իր հայ ըլլալու վրայ հաստատ կը մնայ ինծի յանձնեց»։

Ճապաղջուրի Տ. Խաչատուր քահանային աղջկայ կրօնափոխութեան խօսքն իսկ չենք ըներ, որովհետեւ Կինճի կառավարութիւնը ըսաւ թէ «աղջիկը ինք եկաւ ըսաւ թէ ես թուրք եմ»։

Հայ ժողովուրդին հազարումէկ ցաւերուն համար Առաջնորդներու մատուցած թագրիրները կարգ մը աղքատամիտ եւ թեթեւամիտ պաշտօնեաներու աչքի փուշ դարձեր են եւ իբրեւ թէ եւրոպական դեսպանատուններու քարոզչութիւնները ըլլային, ատոնց կ'աշխատին ջնջել օսմանեան քրիստոնեաներու առանձնաշնորհումները եւ այդ պատճառաւ սկսած են կարեւորութիւն չտալ քրիստոնեայ հոգեւորականներու բողոքներուն, խօսքերուն, հակառակ Օսմ. Սահմանադրութեան Դանիէլ Հասարին 11րդ յօդուածին սա տրամադրութեան. «Օսմ. պետութեան կրօնքը իսլամութիւնն է։ Այս հիմը պահպանելով հանդերձ, ժողովրդեան անդորրութեան եւ հանրային բարոյականին չվնասելու պայմանաւ, օսմ. երկիրներու մէջ ծանօթ եղող բոլոր կրօնքներու ազատօրէն կիրարկելը եւ այլ եւ այլ հասարակութեանց տրուած կրօն. առանձնաշնորհումներուն ըստ առաջնոյն կիրառումը պետութեան պաշտպանութեան ներքեւ են։ Ապա 16րդ. յօդուածը ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ, «դաստիարակութեան ազգերու կրօնական դաւանանքներու վերաբերեալ ուսուցման դէմ արգելք չպիտի հանուի»։ Առանց քաշուելու կառավարութեան պաշտօնատան մէջ, պաշտօնէից ներկայութեան, ձեւով ժողովրդեան առջեւ կը պոռան քրիստոնեայ հոգեւորականներու երեսն ի վեր. «դուք քրիստոնեայ էք, ի՛նչ էք, ի՛նչ իրաւունք ունիք առանց թղթատարի թագրիրներ տալու ժողովրդեան ցաւերուն համար։» Ծիրդ այս բառերը կը թափէր իր բերնէն Խասրէթ Ճապաղջուրի մէջ տեղւոյս կառավարչին փոխանորդ Մէհմէտ էֆէնտին Մշոյ Ս. Առաջնորդին քանի մը օր առաջ. «Նէ էմր միլլէթ. Նիզամնամէդէ գայրըմիւսլիմ թէգլիտ էօնիւրիլ իշլէրին, օսմանլըլարն.» կնոջ մը խնդրով դըրուած թագրիրի մը մասին Հարքի էֆէնտին ալ հետեւեալը կը պատասխանէր Առաջնորդարանին «չէյմ եւ բայիմի հրամանի վրայ Շէրիի դատարան քրիստոնէից մէջ տեղի ունեցած ամուսնական դատերուն չնայիր։» ալ սար կը մնայ պէրաթներով քրիստոնէից արուած արտօնութիւնը, որ կը հրամայէ կառավարութեան երբ քրիստոնեայ մը իր հոգեւոր պետի դէմ ըմբոստութիւն ցոյց տայ, կառավարութիւնը պարտական է զայն իր հոգեւոր պետի հրամանաւ ի կորդ հրաւիրել եւ հնազանդեցնել իր հոգեւոր իշխանութեան։

ՏԱՐՕՆՑԻ

ՄՈՒՇ (Շարունակելի)

ՆՈՐ ԽՐԱՏ

Օ՜հ թող չփնտռեն մահը անոնք որ գանձեր կորսնցուցած են, եւ գերեզմանին թող չաղաչեն անոնք որ լքուած են իրենց սիրականներէն։

Թող ողբ ու կոծ չկարդան անոնք որ օտար երկիր պանդխտած են տարիներով եւ գիտեն թէ այդ տարիներուն, հայրենիքին մէջ մեռած են իր մայրիկը, յետոյ հայրիկը, յետոյ բարեկամներ ու հին դէմքեր ծանօթ ու ժպտուն։

Օ՜հ, թող չլան անոնք որ լռած են, կամ իրենց աչքով հանդիսատես եղած, հրկիզմանը իրենց մտքի արտայայտութիւններուն եւ այսօր տող մը բան չունին գիրքի մը մէջ դնելու։

Ոչ՛, թող չհեծեն անոնք որոնց քնարն է ջախջախուած, կամ մատուցին կայ կամած, ալ չի սուրար ասեղնաշարին վրայ կամ լարերուն ջութակին։

Այլ թող լան ու կոծեն անոնք որ... իմ տեսածս կը տեսնեն ու իմ զգացածս կը զգան...։

Ու որպէս զի իմ տեսածս չտեսնեն, եւ իմ զգացումներուս մասնակից չըլլան, եւ իմ տառապանքներուս ճաշակը չառնեն, պատանիներուն ուղղելով խօսքս կ'ըսեմ. «Տղաքներ, աշխատեցէք եւ խաղացէք եւ մի՛ վարժուիք շատ հասուն ու բարակը փնտռելու» ինչ՛ըսուիլ է պէտք զգայնութիւնը...։ Երիտասարդնե՛ր, որպէս զի ձեզի՝ իբր հայ երիտասարդին ինկած բաժինը տանիլ կրնաք... սիրահարուեցէք, աղաչեցէք, համոզեցէք ձեր ծնողքները որ ձեզի դիւրութիւն տան այդ կենաց եւ աննուաճելի զօրութեան աղբիւրէն խմելու, որպէս զի ալ ուրիշ բան չտեսնէք, բայց եթէ սերուն պայծառութիւնը եւ ծաղկին թոյրն ու բոյրը։ Տերե՛ր, ձեր բովանդակ ուշադրութիւնը դարձուցէք դէպի Աստուած ու աղօթեցէք, քանի դեռ Աստուած մը կը գտնուի գլխնուդ վերեւ (ո՛վ գիտէ թէ օր մը աստուածները զայն անէծք ալ չվտքի հալածեն) եւ քանի դեռ եւս շունչ կայ շրթունքներդ շարժող։

Ահա այս երեք բաները կատարելով ազատ կ'ըլլաք այդ ցաւերէն որ զիս կը խոշտանգեն...։

ԽՍՐՈՎ.

Յ. Գ.— Անցեալ օր Անգլիացի երիտասարդ բարեկամ մը Լոնտոնէն ղըրկած էր ինծի, լրագրի մը մէջէն կտրուած պատկերը 16 տարեկան պատանիի մը, օրուն գործած մէկ անլսելի հերոսութեանը վրայ հիանալ կը հրաւիրէր զիս։

Անհաւատալի այդ հերոսութիւնը. «Մեքենավարը վար իջած ատեն օթօմօպիլի մը կրակի յանկարծ ճամբայ ելլել, եւ ինքնիրեն վազել, եւ որովհետեւ մէջը ո՛չ վարիչ եւ ոչ ալ ճամբորդ կար, ի հարկէ շատ վնասներ պիտի պատճառէր, եթէ 16 տարեկան սրիկայ պատանին մը վայրկեանին մէջ ցատկելով չկեցնէր զայն։

Բարեկամիս երկու տողով պատասխան մը գրեցի, զոր հոս կրկնել արժան կը համարիմ. «Կ'ապահովցնեմ ձեզ, սիրելի բարեկամս որ, աշխարհի մէջ դեռ աւելի ալ շատ վեր դիւցազնութիւններ կան, եւ ատոնցմէ մէկն է հայ երիտասարդին հուն երկինքը կը փլչէր այդ խառապահանջ, բացառիկ սիրողին վրայ։

Միամիտ աղջի՜կ։ Իր ըմբռնումի գոռոզ ինքնահաւանութիւնը կը գայթակղեցնէր, կ'ընդվզեցնէր իր ջիղերը։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

Թիւ 13

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ XXX

ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

ՎԷՊ ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Զ.

ՎԵՐՋԱՊԷՍ

Ու ոչ միտքէն կ'անցընէր արգահատիլ այդ արտակարգ նկարագիրով տղուն վրայ, որ կը գալարուէր յուսահատութեան տառապանքներովը։

— Ինչ վայրենի տղայ է սա Յովհաննէսեանը, կ'ըսէր գրականութեամբ եւ նրբակրթութեամբ զբաղող տասնըութը տարեկան ազնիւ աղջիկ մը իր ընկերուհիին։ Ուշադրութիւն կ'ընեմ որ դէմքին գծերը ազնուութեան ծալքեր չառին բնաւ. գաղափար մը կը հետապնդէ կարծես, տես, խենթի պէս աչքին առջին կ'երթայ։

— Ով գիտէ, ինչ նիւթեր կ'որոճայ միտքին մէջ, թերեւս յօդուածի մը կամ բանաստեղծութեան մը նիւթը կ'ընդարձակէ երեւակայութիւնով։ Ես՝ պիտի նախընտրէի բանաստեղծ ամուսին մը՝ նկարիչ ամուսինէ մը, Դուն ինչ կը խորհիս։

— Որոշ իտէալ մը չունիմ, եթէ չիտակը կ'ուզես։ Նայուածքը անգամ մը իր շուրջը պտըտցնելէ ետքը։

— Խօսքը մէջերնիս, ինչ որ գտնենք առնելու ենք. քանի կը մտածեմ որ պառաւցած աղջիկ մը իր միտքին հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելու հակամէտ է միշտ... ա՛հ...

Այդ վայրկեանին իրենց մօտեցեր էր Թէատր Վանիկեան։ Բաշխող, խմբոդ բնաւորութիւնով մարդ մըն էր ասիկա։ Իր պզտիկ աչքերը կը բացխփէր, շրթունքները կը կծկէր, լեզուն կը շարժէր միշտ. իր անձին հակակրելիութիւնը աւելի չեշտելով։

— Կ'երեւայ թէ կը ձանձրանաք, ըսաւ աղջիկներէն տգեղը՝ Վանիկեանի։

— Ընդհակառակը։ Յովհաննէսեան էֆէնտիին հետ էի. անկէ անկէ խօսեցանք։ Շատ հմուտ մարդ է։ Չգիտցածը չիկայ։ Եդուարդ եթէ անկէ սա՛ չափ փորձառութեան, դատողութեան դաս առած ըլլար։

Ժամուկէս վերջը կառքերը նորէն եկան։

Կիները իրենց գլխարկները դրին, եւ այրերը պատրաստուեցան։ Սանդուխին վրայ Մենիկեան՝ Ասատինէի փաթթուած լացաւ. յետոյ Զաւէնի դառնալով, «աղջիկս քեզի կը յանձնեմ, ըսաւ, հիմակ դուն թէ՛ հայր եւ թէ մայր պիտի ըլլաս անոր...» Չկրցաւ աւելի երկարօրէն խօսիլ։ Արցունքները սկսան հոսիլ իր ծերացած, խորշոմալից այտերուն վրայ։ Աղջիկը լուռ կը մնար, մեղրամահի գոյն առած, յուզումնավար, դողդողուն. ամէնքն ալ ազդուեցան բաժանման վայրկեանին պատճառած վիշտէն։ Ասատինէի քոյրը թեւը մտաւ քրոջը, եւ կամաց կամաց լայն նրբանցքէն անցնելով, դուրս յառաջացաւ։

Ութը փառաւոր կառքեր կը սպասէին։

Հիմա կայարանին մէջ կ'սպասէին. դեռ քառորդ վայրկեան կար մեկնելուն. Արեւելեան ճեպընթացը իր ահռելի, վիշապային գլուխը դրած էր երկաթներու գիծին վրայ, եւ կը հնդար, թանձր ու սեւ մուխ մը կ'ելլէր ծխնելոյզէն ամբողջ մթնոլորտը սեւցնելով, մութցնելով։

Զաւէն զարիջուր պարպեց, Եդուարդ չխմեց՝ հազ մը պատրուակելով։ Ասատինէն շրջապատուած էին ամէնքը, դրացիները աչքերով կը խօսէր միայն, իր հոգիին տառապանքը ղրկելով այդ օգտաշատ հայեացքներուն միջոցով, որ չէր վարմփայեր Ասատինէէն։ Իր իտէալին նուիրուած, անով երջանիկ անոր համար բաղձալուն, այս վերջինը ինքզինքը յանձնած էր տեսակ մը թալուկեան, որ չէր վայլեր իրեն, իր համարձակ պատասխան անձին։ Սիրուն դէմքը Բարմի մանիշակներով եզերուած գեղեցիկ գլխարկին եւ ճամբորդի լայն երկար վերարկուին տակէն հիւանդոտ երեւոյթ մը առած էր։ Բառ մը, խօսք մը չկրցաւ ընել Եդուարդ։ Բայց ի՞նչ պիտի ըսէր... ի՞նչ կրնար ըսել։ Զաւէն կը խոստանար չորանեակ թղթակցիլ Եդուարդի հետ։

Յանկարծ սուլում մը լսուեցաւ, սուր եղերական մահազդեցիկ։

Եդուարդ դողալ սկսաւ. կարծես վիթխարի, անտառային սոսկալի վիշապ մը սիրտը դուրս կը հանէր բերնէն։ Արագ արագ կը բաբախէր կուրծքը։ Աչքերը մթնցան. շուրջը սեւ ծիր մը գծուեցաւ։

Պայուսակները, ուրիշ մանր մունր առարկաները վակոնին մէջ զետեղեցին։ Հրաժեշտի համբոյրները սկսան։ Ասատինէ իր ազգականները, իր սիրելիները ամէնքն ալ զատ զատ համբուրեց. յետոյ նորէն սկսան անվերջանալի համբոյրները։

Երկու անգամ Ասատինէ Եդուարդի ձեռքը սեղմեց ուժգնօրէն, Եդուարդ՝ որ այնքան իրաւունք ունենալ կը կարծէր այդ եզական աղջկան շրթունքները համբուրելու, ան որ այդ բոլոր ազգականներէն եւ բարեկամներէն աւելի սիրած, աւելի պաշտած էր զայն, ինք որ անոր համար մարտիրոսի կեանք մը անցուցած էր, մունջ կուլ տալով անտարբերութիւնով պահելով։ Ասատինէ միտքէն չէր անցըներ որ իր հետ Եդուարդի երջանկութիւնը, կեանքը հոգին կը տանի. միտքէն չէր անցըներ որ այդ պահուն երկինքը կը փլչէր այդ խառապահանջ, բացառիկ սիրողին վրայ։

Միամիտ աղջի՜կ։ Իր ըմբռնումի գոռոզ ինքնահաւանութիւնը կը գայթակղեցնէր, կ'ընդվզեցնէր իր ջիղերը։

«Ինչո՞ւ սիրեցի զայն կը խորհէր, եւ ինչո՞ւ տառապեցայ։ Ինչո՞ւ չմտածեցի առաջուընէ թէ Անիկա իմս չէր, եւ իմս չէր կրնար ըլլալ, քանի որ ուրիշի մը կը պատկանէր։ Ինչո՞ւ չփնտռեցի իմ համբոյրս եւ կեանքս։»

Դէմքը ահռելի արտայայտութիւն մը առեր էր։ Իր փափուկ, դիւրայոյզ հոգին դարձեալ ենթարկուած էր գիւտին մելամաղձութեան մը նոպաներուն, որոնց մէջ իր մարմնին չիթ չիթ տարրալուծում մը, քայքայուիլ, հալիլը կըզգար։

Վակոնին մէջ ապաստանած վերջին զանգակի սխալ ու ցաւագին հարուածներուն կ'սպասէին բաժնուելու համար։ Կայարանին ծածք սալայատակին վրայ խմբուած էին ողջերթի եկողները։ Մայրը կուլար, ինչպէս նաեւ այդ խումբին ամէնէն դիւրազգածները եւ օրիորդները։ Յովհաննէսեան էֆէնտի կը ջանար Ասատինէի մայրը համոզել։

(Շարունակելի)

այսօրուան կացութիւնը հայրենիքին մէջ»։

Արդեօք տեղի կա՞յ բացատրելու իմ համոզումս թէ՝ հայ երիտասարդին կեանքը դիւցազնութիւն մըն է երկրին մէջ։ Ինծի՛ աւելի յոռետեսներ պիտի ուղղէին կարծիքս և արբացրելով բառերս ըսէին — մարտիրոսութիւն։

Երբեմն կասարծն էր որ կը հալածէր ձեզ եղջերուներու պէս, անցաւ այդ ուրուականը և հիմա անոր թողուցած աւերքը դարմանելու հոգը կը ծանրանայ ձեր վզին։ Սով կայ, չքաւորութիւն կայ, դուք պէտք է հիմա ոչ միայն ձեր թշուառ ծերուկ հայրերուն նեցուկն ըլլաք, այլ մանաւանդ ձեր այրիացած մայրերուն մխիթարութիւնը՝ ըստ ամենայնի, պէտք է ժամանակ և միջոց գտնէք ձեր մանկական անուանդին հետ գոհացնել նաև ձեր մտաւորական և հոգեկան պէտքերը․ պէտք է հանրիք տրագաբար կատարելու ձեր զինուորի նուիրական պարտականութիւնը — դուք պէտք է կռուիք ձեր սիրտը հիւանդացնող անխուսափելի ցաւին դէմ, և ամէն բանէ աւելի մանաւանդ վաղուան անստուգութիւններուն հանդէպ տէր գտնէք։

Ահա այս պատճառներով հայ եղբայրներ, երբ դուք պատանի էք խաղացէք և աշխատեցէք։ Եթէ երիտասարդ էք սիրեցէք և աշխատեցէք։ Ահա տասնը են կեանքը բաղադրող չորս տարրերը․ սեր, ջուր, օդ, հող․—սեր, զբօսանք, աղօթք և աշխատանք։

Վստահ գիտնալու էք որ կեանքի դառնութիւնները այնքան ծովածաւալ են որ, զայն համեմելու համար մեր բոլ արցունքներուն աղին անբաւական պիտի ըլլայ։

Մի՛ հարցնէք ինծի—ինչպէս հարցուցեր են ուրիշն ժամանակաւ,—թէ վիշտ ինչ՞ու ծուռ է։— Իմ ո՞ր տեղս չիտակ է որ վիշտս ալ չիտակ ըլլայ։

Մերկ ոտքերով անպայտ պէտք է թափառիլ տնապատներուն մէջ․ չեմ գիտեր ինչ է յանցանքս որ «ազնիւ» ձին զիս տեսնելուն կը փախչի քառասմբակ և դաշտը, ձին որ պատերազմի դաշտին վրայ հպարտութենէն փրփրերուն կը սոնքայ։

Ապրելու համար ուտող էինք, մաքուր թաթեղներով, բնական մարդիկ, այսօր կը ստիպեն մեզ որ ուտելու համար ապրինք. և ... տեսնենք անոնք որ, ժամանակաւ՝ ապրելու համար կը սպաննէին գառնուկը, ցուլն ու ... թշնամին. այսօր կապրին սպաննելու համար միայն։

Ուզեցի ես լման ըլլալ, լմա՛ն, կատարել, մինչեւ որ ... լմնցայ, լմնցա՛յ․ ուա՛ղ։

Ազգիս ներկայացուցիչն եմ ես։

ՆՈՅՆ

Արտաքին Լուրեր

ՔԱՄՈՐԻՍԹՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Մարտ 15ի դատավարութեան օրը Ապպաթեմաճիօ իր քամորիստ ընկերներուն վրայ նոր յայտնութիւններ կ՚ընէ։ Երկար բարակ կը պատմէ թէ ընկերութիւնը ցարդ ի՛նչ գողութիւններ ըրած է։ Իր պատմելու կերպը շատ շահագրգռած է ունկնդիրները, որովհետեւ Ապպաթեմաճիօ տաղանդաւոր ճարտասան մըն է։ Երբ իր ընկերներէն մէկուն անունը տալու ստիպուի, ձայնը այնպէս կը բարձրացնէ որ կարծես ըսել կ՚ուզէ թէ ճշմարի՛տն է որ կ՚ըսէ։ Ո՛չ վախ, ոչ ալ վարանում կ՚արտայայտէ։ Իր ընկերներուն իւրաքանչիւր մասնայատուկ յորժարութիւնները կը թուէ. Ոմանք խարտախուամներ ընելու մասնագիտութիւնը ունի. ուրիշ մը դրամարկղներ բանալու մեծ ընդունակութիւն մը. երրորդ մը՝ պատերէն վեր չուլլելու. չորրորդ մը վերջապէս մասնագէտ է «ճաառով գողութեան»։ Ահա թէ ի՛նչ բանի մէջ կը կայանայ «ճաառով գողութիւնը»։ Գողը սեւ ճաառով կ՚օծէ այն պատուհանին ապակին զոր պիտի խորտակէ ու ապակին կ՚իյնայ առանց աղմուկի։ Ապպաթեմաճիօ դեռ տասը նման ուրիշ շատ մը յայտնութիւններ կ՚ընէ։ Ապպաթեմաճիօ երկար բարակ կը սկսի ուրիշ նկարագրութիւններ ընել, մինչեւ որ ունկնդիրները ձանձրութեան նշաններ ցոյց կուտան, բայց երբ հետեւեալ պատմութիւնը կը պատմէ, ամէնքն ալ կը սկսին խնդալ։ Օր մը ընկերներէն մէկը մանուկի մը երեք քարերը կը գողնայ․ վրան գտնելը փնտռելէ ետքը կարելի չըլլար գտնել քարերը. այն ատեն իրենց պետը կ՚ըսէ․ «Ադամանդները չի գտնուեցան, ըսել է զանոնք կլլեր ես։ Մաքրողական դեղ մը պիտի առնես քեզի» Բուժակն է, բուժական, կը պօռայ նախագահը, մինչդեռ ունկնդիրները խնդալնուն կը մարէին։ Ապպաթեմաճիօ կը սկսի յետոյ պատմել թէ ի՛նչպէս որոշուեցաւ Քուօքօլոներուն մահը։ Ըսել է Էրրիքօնէի եղբայրը վիճաբանութիւններուն մասնակցած է, կը յայտարարէ. «Կը ցաւիմ որ ստիպուած եմ մեռած մարդ մը ամբաստանելու (Էրրիքօնէի եղբայրը հարցաքննութեան միջոցին մեռած էր)։ Այս խօսքին վրայ, Էրրիքօնէ կատաղի երեւոյթով մը անոր կը նայի։ —«Դո՛ւն մեռցուցիր զայն, թշուառակա՛ն»։ Վանդակին մէջ ուրիշ ամբաստանեալներ անհանդարտութեան նշաններ ցոյց կուտան և լուտանքներ կ՚արձակեն «մատնիչ»ին հասցէին։ Նախագահը կը ստիպուի զանոնք կարգի հրաւիրել։ Ապպաթեմաճիօ կը շարունակէ իր պատմութիւնը. «Վստահ եմ որ սպաննութիւնը Ռուրրի հրամանին վրայ կատարուեցաւ, որովհետեւ Էրրիքօնէ և տը Մարինիս ոճիր մը գործելու հրամանը տալու կարող չէին։ Հաւաքումը ամսոյն 14ին տեղի ունեցաւ և Քուօքօլոներուն մահը վճռուեցաւ։ Թակարդը, որուն մէջ Քուօքօլոները պիտի իյնային, Տէ Մաթէօյի կողմէ պատրաստուեր է. Նշանակուեր են թէ ո՞րոնք պիտի մասնակցէին ոճիրին, և որոշուած էր որ Քուօքօլոյի ձեռքին մէջ դանակ մը դրուի որպէսզի կարծել տրուի թէ ան մենամարտի մը կամ կռուի մը հետեւանքով մեռած է։ Նոյն հաւաքումին մէջ, վիճաբանուեր է նաեւ այլուրիքութեան մասին և որոշուեր է որ Տիկին Քուօքօլոյի սպաննութիւնը գողի մը կողմէ կատարուած ցուցուի։ Ասոնք ըսելէ ետքը, Ապպաթեմաճիօ կը յայտարարէ թէ յոգնած է։ Իրաւ ալ տենդ ունենալուն համար, նախագահը նիստը փակուած կը հռչակէ։

ԱՆԳԼԻԱՅ ՄԷՋ

Ամսոյս 16ին, Լորտերու ժողովը վիճաբանեցաւ ռէֆէռանտոմի մասին Լորտ Պալֆուրի ներկայացուցած օրինագիծին վրայ։ Պ. Պալֆուր կ՚առաջարկէ ռէֆէռանտոմի դիմել հետեւեալ պարագաներուն մէջ․ 1. Ամէն անգամ որ Լորտերու ժողովը մերժէ օրինագիծ մը ռէֆէռանտոմի ենթարկելու համար երկու ժողովներն ալ հաւանութիւն յայտնեն։ 2. Ամէն անգամ որ Երեսփ. ժողովէն 200 անդամներ բողոքին օրէնսդրական որոշման մը դէմ։ Պ. Պալֆուր կ՚ըսէ թէ ռէֆէռանտոմը դրութիւնը շատ յարմար դրութիւն մըն է զոր գործադրելու համար տեսակ մը տիպար կանոնագիր պատրաստած և կցած է իր օրինագծին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻԱՅ ՄԷՋ

Տումայի 15 մարտի նիստին մէջ վիճաբանութիւններ կատարուեցան զեմսդվօներու օրինագծին գործադրութեանը մասին։ Բրոֆ. Միլիուքօֆ բուռն կերպով յարձակեցաւ Պ. Սթոլիփինի վրայ և վիճաբանութեանց ընթացքին որանին մէջէն «օրէնքի բռնաբարիչ» և «Թիապարտ»ի նման մակդիրներ կը լսուէին։

Ռուսիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնը հրահանգներ տուաւ Բէքինի իր դեսպանին, որպէսզի հաղորդէ չինական կառավարութեան թէ Զարը գոհ մնացած է ստացած պատասխանէն։ Նոյնպէս, մարտ 15ի իրիկունը, պաշտօնապէս պիտի հրատարակուէր թէ ռուս-չինական միջադէպը փակուած է։

ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՕՔԻ ՄԷՋ

Մարտ 11ին Ֆէզէն ճամբայ ելլող սուրհանդակ մը մարտ 15ին Թանճէր կը հասնի, յայտարարելով որ ապստամբ ցեղերը մերժած են համաձայնութեան մը գալ Սուլթանին հետ։ Ապստամբները գրեր են Սուլթանին թէ միտքերնին դրած են Ֆէզը պաշարել և կարելի եղածին չափ շուտով յարձակում գործել։ Այս լուրին վրայ անմիջապէս Ֆէզի մէջ պատրաստութիւններ կը տեսնուին թշնամիին դիմադրելու համար։ Կ՚ըսուի թէ քաղաքին մէջ բնակող Եւրոպացիներէն ոմանք հիւպատոսարանները ապաստաներ են։ Ցեխն ու անձրեւը այնքան սաստիկ են որ անկարելի եղած է Սուլթանին զինուորներուն յառաջանալը։

Ներքին Կեանքը

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Թուզիի գրաւումը հաստատող պաշտօնական տեղեկութիւն չէ հասած։ Քաղաքին պահակազօրքը կը շարունակէ բուռն ընդդիմութիւն մը ընել ըմբոստներու յաճախակի յարձակմանց։ Թուզիի մէջ ընդամէնը 400 զինուոր և 2 թնդանօթ կը գտնուին։

Հռոմէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ իտալական լրագիրները ծանրակշիռ լուրեր կը հրատարակեն Ալպանիոյ վրայ։

Սելանիկէն Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ մարտ 15 թուով. «Հակառակ պաշտօնական հերքումներու, որոնք նպատակ ունին [illegible] կերպով ցոյց կուտան իրողութիւնները, Ալպանիոյ կացութիւնը հետզհետէ ծանր հանգամանք մը կ՚առնէ։ Վարին շրջանակները ծանրակշիռ լուրեր առած են Իփէքէն և Տիաքովայէն, որոնց համաձայն, Ալպանիացիները ամէն կողմ թշնամական դիրք մը բռնած են տեղական իշխանութեանց և զինուորներուն դէմ։ Բրիզրէնի կողմերը, ամբողջ փոքր հրոսախումբեր սահմանագլխի օսմ. կայաններուն վրայ յարձակում գործած են։ Սերպերը խոյս տուած են, առանց ո և է կորուստ կրելու։ Մալիսօրներու կարեւոր խումբեր, որոնց թիւը 4000 կը հաշուուի, օսմ. հաղապատենչներուն վրայ յարձակելով, անոնցմէ մէկ քանին գրաւած են. 30 զինուոր սպաննուած և 20 հոգի չափ վիրաւորուած են։ Մալիսօրները գրաւած են Թուզի գաւառակին մէջ գտնուող բոլոր հաղապատենչները։ Նոյնպէս ձեռք անցուցած են զէնքեր, ռազմամթերքներ և երեք թնդանօթներ։ Կացութիւնը ծանր է նաեւ Շքոտրայի նահանգին մէջ։ Սանճաքալխին վրայ փախստական Ալպանիացիներուն միացած են Գարատաղցիները։ Հաւանական է որ ապստամբութիւնը տարածուի։»

Հռոմէն հասած հեռագիր մը համաձայն, զօրավար Կարիպալտի յայտարարած է թէ իր փափաքն է որ օսմ. կառավարութիւնը գոհացում տայ Ալպանիացիներու բաղձանքին։ Բայց եթէ եր բաց Ալպանիացիները իրեն դիմում ընեն, զինուորական գաղթի պատրաստութիւն պիտի տեսնէ, իր կառավարութեան տաղտուկ չպատճառելու համար։

Որոշուած է Շքոտրայի ծովեզերքը ղրկել երկու մարտանաւեր, մէկը փոքր և միւսը մեծ։

Անցեալ տարուան ալպանիական դէպքերուն առթիւ շատ մը Ալպանիացիներ Գարատաղ փախած էին։ Ինչպէս յայտնի է, ասոնց մէջ կը գտնուէր ապստամբապետ Իսա Պօլանից։ Այդ ալպանիացի պետը Ջէթինէի օսմ. դեսպանատունը երթալով, յայտարարած է թէ օսմ. կառավարութեան կը հպատակի և կը փափաքի Թուրքիա դառնալ, պայմանաւ որ ներման արժանանայ։ Օսմ. դեսպանը պատասխանած է թէ այն փախստականները, որոնց դէմ ո և է դատական հետապնդում չէ եղած մինչեւ հիմա, կրնան Թուրքիա դառնալ, իրենց զէնքերը յանձնելով։ Եթէ դատ բացուած է, պիտի ձերբակալուին։ Ասոր վրայ, Իսա Պօլանից և իր ընկերները որոշած են Թուրքիա դառնալ։

Կառավարութիւնը որոշած է Տրապիզոնէն ըէտիֆի երկու վաշտ ղրկել Շքոտրա։ Միւս կողմէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Ամասիայէն և Սըվազէն ըէտիֆներ ղրկելու։ Նախապէս որոշուած էր այդ վաշտերը ղրկել Րումէլի, Սուլթանին ուղեւորութեան առթիւ կատարուելիք զօրահանդէսին ներկայ գտնուելու համար։

ԵԸԼՏԸՐԶԻ ՏՌԱՄԸ

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԸ ՀՐԱՑԱՆԻ ԲՌՆՈՒԱԾ

Տրուած մահավճռին համաձայն, երէկ առտու, ժամը 1ի (Ը. Թ.) ատեններ, Մալաքի մէջ հրացանի բռնուեցաւ գերման մարզիչ ֆոն Շլիխթինկը սպաննող ալպանիացի զինուոր Հաճի Պայրամը։ «Արեւելք»ի լրաբերը, որ ներկայ եղած էր մահավճռին գործադրութեան, ասպէս կը նկարագրէ այդ եղերական տեսարանը․ Առտուն կանուխ, զօրագունդին սպայ Հասան Իզզէթ պէյ, իր ներկայութեան կը կանչէ զինուորներու տասներկու հոգինոց այն խումբը, որոնցմէ մէկը սպաննած էր գերման մարզիչը։ Սպան կը յայտարարէ թէ մավզէրներուն գնդակները պիտի փրկեն իրենց պատիւը, այսինքն օսմ. բանակին պատիւը։ Զինուորները կը պատասխանեն․ «Օնա գուրպան հալխ ալըր։» Ցետոյ տրուած հրամանի մը վրայ, զինուորներու խումբը դէպի Մալաքը ուղղուեցաւ, առջեւէն զօրագունդը՝ նռնադախումբով և անզէն, իսկ ետեւէն մէկ ջոկատ զինուոր՝ զինուած։ Գերման սպաներ ալ կը հետեւէին անոնց։ Սպանութեան վերաբերեալ բոլոր պաշտօնական թուղթերը կարդացուեցան։ Ցետոյ ոճրագործին աչքերը և ձեռքերը կապեցին այն փոսին մօտ, ուր քիչ յետոյ պիտի թաղուէր։ Զինուորները քառակուսի մը կազմեցին ոճրագործին շուրջը։ Գնդապետ Հասան Իզզէթ պէյի կողմէ մարդասպանին վրայ կրակ ընելու հրաման տրուեցաւ զինուորներու տասներկու հոգինոց խումբի մը, որոնց վեցին հրացանները լեցուն էին, իսկ վեցին հրացանները՝ պարապ։ Հրացանները միեւնոյն ատեն ուղղուեցան ոճրագործին վրայ, որ վայրկենապէս անշնչացաւ։ Դիակը բացուած փոսին մէջ թաղուեցաւ։ Զինուորներէն մէկը Թերթիս լրաբերին յայտարարեց թէ գերման սպան իրենց հօրմէն աւելի կը սիրէին, քանի որ ան Գերմանիայէն մինչեւ հոս եկած էր, զիրենք մարզելու համար, մինչ «խայըրըզ» զինուոր մը սպաննած էր զայն։ Զինուորները յարած են որ երանի՛ թէ իրենք մեռնէին, օսմ. բանակին պատիւը չարատաւորելու համար։ Օսմ. սպայ մը նաեւ, գլխածուած չէկերով, գերման բանակին գովեստը ըրած է։

Արտաքին գործոց նախարարութիւնը արտասահմանի օսմ. ներկայացուցիչներուն ծանուցած է թէ գերման մարզիչին սպաննիչը մահուան դատապարտուած ու հրացանի բռնուած է։

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ՚ըսէ թէ գերման մարզիչը սպաննող ալպանիացի զինուորը այն զինուորներէն է, որոնք չէին ուզած Եէմէն երթալ, հակառակ իրենց տրուած հրամանին։ Գերման սպան անոնց նանգանդ զինուորները յորդորած ատեն զինուորի մը կողմէ սպաննուած է։ Մոր Եէնի Բոսբ ալ կ՚իմանայ թէ Ֆոն Շլիխթինկ Ալպանիացիներուն ատելութիւնը գրգռած է, խիստ պատիժներու ենթարկելով անոնք որ չէին ուզած Եէմէն երթալ։

Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերման ուրիշ երկու սպաներ ալ ասկէ առաջ եղերական վախճան մը ունեցած են։ Այդ սպաներն են Պ. Բրէօս և Պ. Միքէլ։

Պերլինէն ղրկուած հեռագիր մը համաձայն, գերման թերթերը կը ծանուցանեն թէ ողբացեալ Ֆոն Շլիխթինկ գնդապետին այրին Պերլինի օսմ. դեսպանէն խնդրած է որ Սուլթանը ներէ իր ամուսնոյն սպաննող զինուորին կեանքը։ Տիկին Շլիխթինկի այդ դիմումը կը վերագրուի գերման զինուորական շրջանակներու կողմէ տրուած խորհուրդներուն։

ԵԷՄԷՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Սրէկուան Թուրք թերթերը ո և է լուր չեն հաղորդեր Եէմէնի զինուորական գործողութեանց մասին։ Լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ պատերազմական նախարարութեան կողմէ Աւստրիա յանձնարարուած ամբոխատանդերը Կ. Պոլիս հասած են գերմանական շոգենաւով, Եէմէն ղրկուելու համար։

Թերթ մը կ՚ըսէ թէ դէպի Եէմէնի ներսերը կատարուող զինուորական գործողութեանց երեք ճամբաներէն՝ այսինքն Քունֆուտայի հիւսիսային կողմէն Էպհա, կեդրոնէն՝ Հօտէյտայէն Սանաա և հարաւէն՝ Մէքքէէն Սանաա՝ Թաազի հովիտէն, կեդրոնի ճամբան ամէնէն աւելի կարեւորութիւն ունի։ Այդ տեղէն է որ կը յառաջանայ օսմ. բանակին մեծ մասը՝ 42 վաշտերէ բաղկացած։ Եէմէնի պէս մեծ ընդարձակութիւն ունեցող նահանգի մը տիրապետելու համար, գործելու մէկ քանի եղանակներու պէտք կայ՝ այսինքն հարկ եղած տեղը վճռական զարկումը կիրարկելով հանդերձ, աչքի առջեւ ունենալու է նաեւ որոշուած նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ եղած միջոցներ։ Փորձը հաստատեց ու պարզեց թէ Իմամ Եահեա, իր լեռնցիներով, համաձայն չընթանար Ասիրի մէջ գործող Սէյիտ Իտրիսի, ինչ որ բնական է, երբ նկատի առնուի անոնց մէջեւ եղած անհատին հետաքրքրութիւնը և երկու պատասխանաբեկներուն շահերու զանազանութիւնը։ Մէքքէի Էմիրը 10,000 Արաբ պիտի ղրկէ Ասիրի հիւսիսային կողմը, կառավարութեան օժանդակելու համար. միեւնոյն ատեն ցոյց պիտի տայ իր կրօնական մեծ ազդեցութիւնը իբրեւ Մարգարէի սերունդ։ Զինուորական զօրութեանց ընդհանուր հրամանատար Իզզէթ փաշա իր ամբողջ զօրութիւնը համախմբած է Հօտէյտայէն ու Մէնախայէն Սանաա տանող ճամբուն վրայ։ Ցառաջխաղացումները և համախմբումները մեծ դժուարութեամբ կը կատարուին հոն, բայց զինուորներուն մեծ մասը Մէնախան անցած է և ռազմագիտական ամէնէն կարեւոր կէտին կը հասնի՝ Սանաայի կիրճերէն դուրս ելլելու համար։ Այդ կէտն է Սուգուլհամիս։ Փոքր ընդհարումներ կը կատարուին, սակայն Սանաան պաշարող Արաբներուն դէմ զինուորական գործողութիւնները քիչ ատենէն տեղի պիտի ունենան։ Պատերազմական նախարարութիւնը հեռագիր մը ստացած է թէ օսմ. զինուորները, 25 վաշտերէ բաղկացած, արդէն անցեր են Սուգուլհամիսէն և թէ Սանաայէն ութը ժամ հեռուն կը գտնուին, որով վճռական յարձակումը մօտալուտ է։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կայսեր ուղեւորութիւնը, որ ապրիլին 15ին որոշուած էր, մայիս 15ին յետաձգուած է ալպանիական դէպքերուն պատճառաւ, սակայն դայքերուն Սէլանիկ փոխադրութիւնը քանի մը օրէն պիտի սկսի։ Սուլթանին հետ պիտի գտնուին գահաժառանգ իշխանը, կայսեր եղբայր Վահէտտին էֆ., կայսեր զաւակները, եպարքոսը, պատերազմական, ծովային, ելմտական և ներքին գործոց նախարարները, պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Եթէ երբեք Սուլթանը մայիսին ճամբորդութիւն ընէ, գահաժառանգը Սուլթանին չպիտի ուղեկցի, Անգլիոյ թագաւորին թագադրութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու համար։

ՆՈՐ ԺՈՒՐՆԱԼՆԵՐ

Կ՚երեւայ թէ Եըլտըզի մէջ ժուրնալներու անսպառ հանք մը կայ։ Վերջերս Համիտի առաջին քարտուղար Թահսին փաշայի առանձնասենեակէն 150 արձանագրութեան ժուրնալ երեւան հանուած է։ Այդ ժուրնալները պատերազմական պաշտօնատանը ղրկուած են։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵԸԼՏԸԶԸ ՊԻՏԻ ԲՆԱԿԻ

Կայսրը, բժիշկներու խորհուրդին վրայ, որոնք խոնաւ կը գտնեն Տօլմապաղչէի պալատը, որոշած է Եըլտըզի պալատը բնակիլ ամրան եղանակին։ Սուլթանը Րումէլիի ուղեւորութենէն դարձին, Եըլտըզի մէջ պիտի հաստատուի, ուր կատարուող նորոգութիւնները պիտի աւարտին մինչեւ այն ատեն։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Տ. Եօաքիմ Պատրիարքը, Ա. գործակատարին հետ, առջի օր, եպարքոսին այցելելով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ կրթական, զինուորագրութեան և դատաւորներու ձեռնհասութեան խնդիրներուն վրայ։ Հաքքը փաշա պատրիարքին խոստացաւ այդ խնդիրները անկողմնակալութեամբ քննել և նպաստաւոր լուծում մը տալ անոնց, պետութեան օրէնսուոր իրաւունքները պահելով։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Կրթական նախարարը նոր օրինագիծ մը կը պատրաստէ, կրթական պաշտօնատան մը մէջ բարենորոգումներ ներմուծելու համար։ Իր նախորդը 600,000 ոսկի վարկ մը ուզած էր։ Բայց գումարին կարեւորութեան պատճառաւ, այդ վարկը չէր քուէարկուած։ Կրթական նոր նախարարը կը խորհի այնպիսի կարգադրութիւն մը ընելու, որ շատ դրամ ծախսելու չհարկադրուի։ Այդ նպատակաւ արտակարգ վարկ մը պիտի ուզէ Խորհրդարանէն, երկու տարիէն վճարելի, գործադրուելիք բարենորոգումներուն մէջ կան նաեւ կարգ մը լիւէյներու ձուլումը, անոնց կրթական մակարդակը բարձրացնելու համար, վարժապետանոցի նոր շէնքի մը կառուցումը և կրթական ծրագրին բարեփոխումը։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Գերմանիայէն գնուած երկու խոշոր զրահաւորներուն գնումէն մնացած պարտքը երէկ պիտի վճարուէր, մինչ հանգանակիչ յանձնախումբի սնտուկին մէջ 184,000 ոսկի գումար մը միայն կայ։ Ուստի նոյն յանձնախումբը որոշած էր փոխառութիւն մը կնքելու։ Սակայն Տէօյչ Պանք կան խառնուելով այդ պարագան, 18 ամիս երկարաձգած է վճարման պայմանաժամը։ Հանգանակիչ յանձնախումբը լեցնել պահքային յանձնած է 40,000 ոսկինոց 18,000 գանձատոմսեր, ամէն ամիս վճարելի։ Այդ նպատակաւ նոր կոչ մը ուղղուած է ժամանցներուն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՄԱՀ ՄԸ․— Սկրաբիոյի քարտուղար Ֆուատ պէյ առջի օր յանկարծամահ եղաւ։ Թաղապետական բժիշկը հանգուցեալին գլխուն վրայ վէրք մը նշմարելով, ոստիկանութեան իմաց տուաւ խնդիրը։ Զոսյս կը չըլլի թէ Ֆուատ պէյ իր պաշտօնակիցներէն մէկուն հետ կռուի բռնուելով վէրք մը ստացած է։ Դիտողութիւնը, սակայն, չէ հաստատած այդ բանը։

[illegible]․— Թոփթաշի Տէրպօն Մուսթաֆա հինգ տարեկան աղջկան մը պատիւը բռնաբարած է, որուն վիճակը ծանր է։ Ցեխալը երրորդ անգամ ըլլալով այդ վայրագութիւնը գործած է։ Այդ հրէշը որ ալքոլամոլ մըն է, նոյն իսկ իր աղջկան պատիւը բռնաբարած է ասկէ առաջ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է զայն։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ․— Առջի իրիկուն Միրգ փողոցին մէջ վարձու կառք մը կոխոտեց ութը տարեկան յոյն աղջիկ մը։ Խեղճ աղջիկը ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Կառապանը ձերբակալուեցաւ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ․— Անցեալ գիշեր, գողեր Հրեաներու բաղնիքապետին բնակարանը մտնելով, 20 ոսկի արժէքով գոյքեր գողցան։

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ․— Իզմիրի Դաշինքին մէջ կը կարդանք. «Երկուշաբթի գիշերուան համար, ինչպէս գրած էինք, յայտարարուած էր թէ Ցունաստանէն քաղաքս եկած գրագէտ և հրապարակախօս Տիկին Օլգա Փափադոպուլո Սփորթինկի մէջ քոնֆէրանս մը պիտի ունենար։ Հեղինակ Սփորթինկ հանող բազմութիւն մը սակայն այդ օր իր դէմ գոց կը գտնէր Սփորթինկի դուռները և ոստիկաններով շրջապատուած։ Կ՚իմանանք թէ Տիկինոջ տալիք քոնֆէրանսը վերջին ժամուն արգիլուեր է։ Ռէֆօրմ այդ արգելքը կը վերագրէ ժէօն թիւրքօւթեան շովինիզմին։ Սփորթինկի դուռը պահող ոստիկանները՝ եկող և իրենց դէմ դուռը գոց մնալուն հարցնողներուն բերանոջէն կը պատասխանեն եղեր։ Բայց զարմանալին այն է, որ այդ քոնֆէրանսը տրուելու մասին կանխաւ արդէն թոյլատուած է եղեր ոստիկանապետին և սա թոյլատուութիւն է նոյն վայրկեանին երբ վալիին քովէն կ՚ելլէ եղեր և որուն մօտ կը գտնուի եղեր նաեւ հանրային կրթութեան տնօրէն Մսութաք պէյ, ուրեմն ալ ինչ պատճառ կայ եղեր այդ քոնֆէրանսը արգիլելու և մանաւանդ ոստիկաններով շրջապատելու Սփորթինկի դուռը։ Կարելի չէր արդեօք պաշտօնագրով մը արգիլել, փոխանակ ոստիկաններ ղրկելու։ Ռէֆօրմ այս առթիւ տարբեր որ անկ է կարգ մը խիստ հարցումներ ուղղելէ վերջ կ՚աւելցնէ թէ լաւ չէ՞ր որ այդ տեսակ կարգադրութիւններ փոխանակ մեր առաջնակարգ մէկ հաստատութեանը մէջ տրուելիք քոնֆէրանսի մը և հոն փութացող բազմութեան դէմ ըլլալու, ըլլային Հաճի Սթէլիօյի և Թէփէճիքի նման վայրերուն դէմ։

ԹՈՒՐՔ ԵՐՍԻՒԷԼԻ ՄԸՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ․— Սէլանիկէն երկու ժամ հեռու Ինճըքէօյ Չիֆթլիքի տէր և Տէպրէլի բնակիչներէն Սիւլէյման պէյ մարտ 16ին իր բնակարանին առջեւ սպաննուած է Պուլկարներուն կողմէ։

Ազգային Կեանքը

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿԸ ԶԱՏԱԳՈՎԷ ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկայի Հայրենիք շաբաթաթերթէն կը քաղենք հետեւեալ հատուածը ուր Մուշեղ եպս. երբ արժանաւոր միակ կաթողիկոսացուն կը ներկայացնէ Օրմանեան Ս. Նախկին պատրիարքը։ Այս առթիւ աւելորդ չըլլար մեր ընթերցողներուն յիշեցնել թէ՝ Մուշեղ եպս. այն շնորհունակ եկեղեցականն է որ Ամերիկայի մէջ քանի մը տարի առաջ հրատարակած «Փառաւոր Օճախ» անուն գրքոյկը խիստ ծանրակշիռ ամբաստանութիւններ ըրած էր Օրմանեանի հասցէին՝ խիստ անուանարկիչ բացատրութիւններով և ծաղրանկարներով։ Ինչ անցաւ դարձաւ արդեօք որ Ատամոյի «Վշտակիր»ը իր կարծիքը այսքան կարճատեւ կերպով փոխեց՝ մինչեւ Օրմանեանը կաթողիկոսական աթոռը բարձրացնելու աստիճան։ Բայց չարժեր աւելի ծանրանալ յեղյեղուկ նկարագիր մը ունեցող եկեղեցականի մը վրայ, որպիսին է Մուշեղ եպս., որ շապիկի պէս սկզբունք կը փոխէ՝ բնականաբար միշտ անձնական շահէն թելադրուած։

Ահաւասիկ Հայրենիքի այդ հատուածը.

* *

(Նամակ Խմբագրութեան)

Վօթըրվիլթ, 9 մարտ

Պոսթընի ծանօթ թերթին 42րդ թիւ մէջ «Ցանուն ճշմարտութեան» վերնագրին տակ կարդացի Թրայէն «Ո. Մ. Ն.» ստորագրութեամբ նամակ մը, որը Գ. Թօստայեան՝ Մուշեղ եպս.ի Թրայի մէջ եղածներուն բառ առ բառ «Հայրենիք»ի մէջ հրատարակելուն շուրջ կը դառնար ամբողջովին։

Այս առթիւ կուզամ վկայել յանուն խղճի և արդարութեան թէ որպէս տեղւոյ հայ ազգ. հոգաբարձութեան անդամներէն մէկը՝ ես ալ բախտ ունեցայ ներկայ ըլլալու Մուշեղ եպս.ի նախկին և նախորդ պատրիարքներու Օրմանեանի և Դուրեանի մասին ըրած խօսակցութեանց, ինչպէս ներկայ էին նաեւ թերթի նամակագրի ակնումի մը մարդիկը։ Ահա իրողութիւնը իր խօսքերուն մէջ։ Ներկաներէն մէկը հարցուց թէ, որո՞նք արժանի են թափուր մնացած աթոռներուն, աւելցնելով թէ ժողովրդի վստահութիւնը ամենէն առաջ Դուրեանի կաթողիկոսանալուն կողմն է։ Մուշեղ եպս. պատասխանեց ասպէս. «Եթէ հայ ազգը Դուրեան մը կաթողիկոսացնէ, ըսել է թէ ասիկա մարդոց արժանիքը գնահատելու կարողութիւնը չունի ան բնաւ»։ Իսկ Օրմանեանի մասին ալ ըսաւ. «Օրմանեանն մնացած դէպս անմեղ եւ արժանաւոր բարձր կղերական մըն է, բնեւ մեր ազգին կողմանէ առանց յանցանքի յանցաւոր մը եկած է, բայց ես անոր Համիտեան քաղաքականութեան հետ հաշտարկի եւ միաձայնէն Լաեիի վեհաժողովին [illegible] բաւական հեռագիրը աւելի ազգօգուտ կը համարիմ» (*), և այս կարգի ու ասոր նման ջատագովութիւններ դէպի Օրմանեանը։

Արդ կը հարցնենք «Ո.Մ.Ն.» նամակագրին թէ՝ Մուշեղ եպիսկոպոսը ո՞ր տեղն լսաւ թէ Դուրեան իմ պաշտելի մարդն է․ Դուրեանի հասցէին թափած այն նախատինքը՝ հաշտեցնել կաղմէն ինչու կը վերլուծէք։

Անդամ Ազգ. Հոգաբարձութեան

ՀՄԱՅԵԱԿ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

(*) Ընդգծումները մերն են. Մ. Ար.

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ուսումն. Խորհուրդը առջի օր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ 1. Քննութիւն կատարեց Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանի ուսուցիչներէն Տիրան Զրաքեանի վերագրուած միջադէպի մասին։ Հարցաքննուեցան թէ՝ յիշեալ ուսուցիչը և թէ խնդրոյ նիւթ եղող աշակերտուհին։ Երկար խորհրդակցութենէ վերջ, նկատելով որ Պ. Զրաքեանի արտաքին վերագրուած չարամտութիւնը օրինապէս հաստատող ապացոյցներ կը պակսին, սակայն միւս կողմէ նկատելով իր ընթացքը անխոհեմ եղած և թաղին մէջ յուզմունք [illegible] առիթ տուած է իր պաշտօնավարութիւնը, յիշեալ վարժարանի մէջ անյապաղ դադրեց։ 2. Խորհուրդը որոշեց Աբրահամ էֆ. Հայրիկեանի և Գառնիկ էֆ. Բարսեղեանի [illegible] վերջնական տալ, հաստատելով անոնց երկարամեայ բարեբեր պաշտօնավարութիւնը ազգ. վարժարաններու մէջ։ 3. Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդը [illegible] ազգ. վարժարանին հոգաբարձութիւնը կազմած էր հետեւեալներէն. Հայկ Պէրպէրեան, Օթոն Ճիլաճեան, Տիգրան [illegible]բանեան, Խորհուրդը հաստատեց ընտրութիւնը։ 4. Պէյքոզի ուսուցիչ Ցովհաննէս Ալիքսանեան կը բողոքէր իրեն վերագրուած զեղծումին և պաշտօնանկութեան դէմ, աւելցնելով որ [illegible] նիւթը լսելու պատրաստ են։ Խորհուրդը հարկ գտաւ լսել նաեւ ենթակային բացատրութիւնները, և այդ մը

քով որոշեց Տնտեսական Խորհուրդին ուշադրութիւնը հրաւիրել, միանգամայն որպէս զի Թաղին վարժարանը երեսի վրայ չմնայ և լինելու ուսուցիչը պաշտօնավարէ մինչև որ քննութիւնները աւարտին: 4. Խորհուրդին ատենապետը պատրաստած ըլլալով բոլոր ազգ. վարժարաններու ուսմանց յայտագրին Թուրքերէնը որ պիտի մատուցուի Մէարիֆի Խորհուրդին, որպէս զի քննուի և հաստատուի:

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ցանաց Տ. Եղիշէ Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Բրոքորիոս և Տ. Տիմոթէոս մետրապոլիտներուն և Բարտաղոմա և Տօքթ. Լիմորաքի էֆ.ներու, առջի օր փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Տեղապահ Սրբազանին: Դահլիճին դրան առջև Տեղապահ Սրբազանը շրջապատուած Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Ցովհաննէսեանէ, Տ. Մաղաքիա եպս. Տէրունեանէ և Ալիքսան Թոփալեան և Սարգիս Սուէն էֆ.ներէ ընդունեց Տ. Եղիշէ Սրբազանը, որուն հետ երկար զրոյց ունեցաւ: Խօսակցութիւնը դարձաւ կրթական խնդրոյն վրայ: Մասնաւորապէս շեշտուեցաւ Մէարիֆի կրթական ծրագրոյն [illegible] բուն առաջնորդարան յանձնուելու և քրիստոնեաներուն ուղղակի վարժարաններու որ նորէններէն բացառութիւն պահանջելու խնդիրները: Տ. Եղիշէ Սրբազան ըսաւ թէ վերջերս գրած է Վարչապետին և յայտնած է թէ Յոյն ազգը կ'ընդունի Օսմ. Սահմանադրական կառավարութեան վերին հսկողութիւնը և պահանջած է կրթական, զինուորագրական և կրօնափոխութեանց խնդրոյն վերջնական լուծումը, որուն ի պատասխան Վարչապետը խոստումներ ըրած է: Տեղապահ Սրբազանը համամիտ գտնուեցաւ նաև Ցանաց Պատրիարքին կառավարութեան կրթական խնդրոյն մէջ ունեցած բրտաւորութեանց մասին ըրած տեսութիւններուն և յոյս յայտնեց որ արդէն Սահմ. կառավարութիւնը անմիջական կարգադրութիւն մը պիտի ընէ կրթական խնդրոյ լուծման համար: Խօսակցութիւնը յետոյ զինուորական խնդրոյ վրայ դարձաւ: Մասնաւորապէս շեշտուեցաւ գաւառներէ հասած զանազան գանգատներ որոնք զինուորներու վիճակը կը պարզէին: Ցանաց Ս. Պատրիարքը ըսաւ թէ Հիճազ և Եէմէն ո՛չ է քրիստոնեայ զինուոր չպիտի ղրկուի. իսկ միացեալ վայրերը ինչպէս Ալպանիա, ամէն ազգի զինուորներ պիտի ղրկուին: Տ. Եղիշէ Պատրիարք մասնաւորապէս ծանրացաւ երկու քոյր եկեղեցիներու միութեան վրայ, և պէտք չեղաւ յա բարեկական կարգ մը խնդրոց աաթիւ երկու Պատրիարքարաններու միացման: Տեղապահ Սրբազանը ըսաւ թէ ինք մեծ հաւատք ունի ասոր. կառավարութեան բարի տրամադրութիւններուն վրայ, և յայտնեց թէ Պատրիարքարաններու տեսակէտները մէկ ըլլալով, բնական է տարբեր ուղղով չպիտի դիմուի այս մերձեցումը, Ն. Սրբազնութիւնը Տ. Եղիշէ Սրբազանի հարցման պատասխանելով, մանրամասնաբար պատմեց Հասան-Պէյլիի եկեղեցւոյն Ատանայի վալիին հրամանով քանդուելու խնդիրը և ըսաւ թէ Ներքին գործոց նախարարը խոստացած է վերաշինել զայն՝ մօտ ժամանակի մէջ:

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊՍ.Ի ՄԷԿ ԴԻՐՔԻՆ ԴԷՄ

Հմայեակ քհնյ. Էքսէքեան մարտ 16 թուակիր նամակով մը Տեղապահ սրբազանին ուշադրութեան կը յանձնէ Մուշեղ եպիսկոպոսի պատրաստած կրօնական դասագիրքը, որ առկէ առաջ Կրօնական Ժողովին կողմէ յանձնարարուած էր ազգ. վարժարաններու մէջ գործածելու: Տ. Հմայեակ քհնյ. իր նամակին մէջ դիտել կուտայ թէ այդ դասագիրքը Հայ Եկեղեցիի վարդապետութիւններուն հակառակ կէտեր կը պարունակէ, ուստի կը խնդրէ որ իր դիտողութիւնը նկատի առնուի:

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Երէկուան Ժամանակի մէջ գրուած էր թէ Տնտեսական Խորհուրդի ատենապետ Գալուստ էֆ. Գալյումճեանի և անդամ Եդուարդ էֆ. Շիրինեանի միջև անհամաձայնութիւն մը ծագած ըլլալով, Շիրինեան էֆ. հրաժարական տուած է: Անգրակամուլյեան թերթը սապէս կը ներկայացնէ անհամաձայնութեան պատճառը: Անցած օր, միջնորդ մը Գալյումճեան էֆ.ի դիմելով, կը խնդրէ որ ալքատ կնոջ մը 150 ոսկինոց ծախսու տան համար դիւանական ծախք չպահանջուի: Գալյումճեան էֆ. կը պատասխանէ թէ երբ կին մը 150 ոսկիի տուն մը ունի, պէտք չէ ձրի վկայական տալ: Միջնորդը Շիրինեան էֆ.ի մօտ կ'երթայ և ձրի վկայական մը առնելով կը կարգադրէ խնդիրը: Գալյումճեան էֆ., ասոր վրայ, բարկացած, կը բողոքէ Շիրինեան էֆ.ի դէմ, ըսելով թէ ան ինքնագլուխ կարգադրութիւններ կ'ընէ ու Պատրիարքարանի հասոյթներուն նուազման պատճառ կ'ըլլայ: Մեր քաղած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, Ժամանակի վերոյիշեալ հրատարակութիւնը ճշմարտութեան բոլորովին հակառակ է ու խեղաթիւրուած; Իրողութիւնը սա է որ այդ կինը ծանօթ դծագրիչ Ուժէտի կողակիցն է և հիմա նիւթական անձուկ վիճակի մը մէջ կը գտնուի: Այդ կինը 13000 դրուշի տունը կը ծախէ, 9000 դրուշի պարտքը

կատարուելով կըսուեցաւ թէ այդ կինը ինչպէս կարոտ վիճակ մը ունի: Ուստի Եդուարդ էֆ. Շիրինեան մարդասիրաբար դիւանին կը հրամայէ դիւանական տուրքը չգանձել, աւելցնելով որ եթէ տուրք գանձուի, ինք պատրաստ է գրպանէն վճարելու 85 դրուշը, ինչպէս ուրիշ անգամներ ալ ըրած է, Պատրիարքարանի հասոյթներուն չվնասելու համար: Խորհուրդին ատենապետը, սակայն, ականջ չէ կախեր այդ բանաւոր առաջարկին. և իր որոշման վրայ կը պնդէ: Ասոր վրայ, Շիրինեան էֆ., խրատմ նեղացած, կը հրաժարի Խորհուրդի անդամակցութենէն: Կը զարմանանք թէ այսքան պարզ իրողութիւն մը ինչո՞ւ կը խեղաթիւրուի թերթին մէջ, որ ամենուն պէս շատ լաւ գիտէ թէ Եդուարդ էֆ. Շիրինեան իբր անդամ Տնտեսական Խորհուրդին, որքան օգտակար եղած է Պատրիարքարանի մատակարարութիւնը կանոնաւորելու և հասոյթները աւելցնելու մասին: Ասոր հակառակը պնդելու համար, անձնական կոյր հաշիւներով կուրցած ըլլալու է մարդ: Շիրինեան էֆ.ի հրաժարումով Պատրիարքարանն է որ պիտի տուժէ ամէն պարագայի մէջ:

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Կրթական Նախագահութիւնը երէկ գնահատական գիր մը ուղղեց Գումգափուի Թարգմանչաց Վարժարանին տնօրէնին, գնահատելով հիմնադրին մատուցած ծառայութիւնները ազգ. հայրենիքին:

Խորհրդարանական Քրոնիկ

Գ. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ 70ՐԴ ՆԻՍՏ

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՐԻՖԱԹ ՓԱՇԱՅԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—«. . . ԵԹԷ ԽՕՍՔԵՐՈՎ ԽԱԲՈՒԻՆՔ, ԱԼՊԱՆԻԱՆ ՊԻՏԻ ԿՈՐՍՆՑՆԵՆՔ»

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը երէկ նիստ գումարեց ժամը 10.40ին, նախագահութեամբ Ահմէտ Րիզա պէյի: Նախորդ նիստի ատենագրութիւնը վաւերացուեցաւ մէկ քանի սրբագրութիւններով:

Կարդացուեցաւ Շքօտրայի երեսփոխան Րիզա պէյի մէկ թագրիրը, յիշեալը յայտնելով թէ, քանի մը օրէ ի վեր Շքօտրայի մասին զանազան զրոյցներ կը շրջին և կ'ըսուի թէ ապստամբներ յարձակեր են նոյն քաղաքին վրայ, կ'առաջարկէր հարցում ուղղել Ներքին գործոց նախարարին, հասկնալու համար թէ՝ ի՛նչ բանէ առաջ եկած է ապստամբութիւնը և ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է կառավարութիւնը:

Նոյնպէս ուրիշ թագրիր մը տուած էր Տէպրէի երեսփոխան Պասրի պէյ, որ հանրային կարծիքը յուզող և երկրին համար այնքան կարեւոր խնդրի մը համար, կառաջարկէր հարցում ուղղել թէ՛ Ներքին և թէ՛ Արտաքին գործերու նախարարներուն, հասկնալու համար թէ՝ ի՛նչեր անցք կ'ունենան սեւ լերան սահմանագլխին վրայ, ի՛նչ բանէ ծագում առած է խնդիրը և ի՛նչ եղած է մինչև հիմա:

Մ. Արիֆ պէյ յայտնելով թէ՝ երկու թագրիրներուն յուզած հարցը երկրին համար խիստ կենսական են, առաջարկեց որ կէս օրէ վերջ հեռաձայնով Խորհրդարան կանչուին երկու նախարարներն ալ և բացատրութիւններ պահանջուին:

Նախագահը յայտնեց թէ եթէ խնդիրը իրեն յանձնուի, ինք օր մը կ'որոշէ:

Արթուր էֆ. ըսաւ թէ միայն Ներքին գործոց նախարարը լսել բաւական է և անոր բացատրութիւնները բաւական չգտնելէ վերջը պէտք է հրաւիրել Արտաքին գործոց նախարարը: Որովհետև, աւելցուց, այն ատեն այդ ապստամբները պիտի կարծեն որ իրենց ըրածին կարեւորութիւն կուտանք:

Ժողովը ընդունելէ յետոյ թագրիրները, նախագահին յանձնեց նախարարներուն հետ բանակցիլ և օրը որոշել:

Արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա եկած ըլլալով, Ժողովը անցաւ պուլկար երեսփոխան Բանչէ Տօրէֆ էֆ.ի թագրիրին օրով, ինչպէս առկէ առաջ գրած էինք, Մակեդոնիոյ չէթաներու խնդրի մասին հարցում կուղղէր նախարարին և կ'ուզէր գիտնալ թէ՝ կառավարութիւնը ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է դարման միջոցին հաւանական նկատուած խռովութիւններուն առաջքը առնելու համար:

Նախագահը նախ, իբրև տէրը թագրիրին, խօսք տուաւ պուլկար երեսփոխանին:

Բանչէ Տօրէֆ.—Կուզեմ նախ թուանշաններով պարզել Մակեդոնիոյ արդի կացութիւնը...:

Հօճա մը.—«Րումէլի վիլայէթի» ըսէ... «Մակեդոնիա»ն ի՛նչ է....:

Բ. Տօրէֆ (շար.)—Այսօր Սկիւպի, Սելանիկի և Մանասթիրի նահանգներուն մէջ, ինչպէս ցոյց կուտան իմ կատարած ստոյգ քննութեանց արդիւնք եղող վիճակագրութիւնները, 2 350 000 բնակիչ կը գտնուի. ասոր 720 հազարը՝ Պուլկար, 530,000ը՝ յոյն և 1,100 000ը՝ Թուրք են. հետեւաբար բնակչութեան հարիւրին 30ը պուլկար, հարիւրին 23ը՝ յոյն և հարիւրին 47ը՝ Թուրք են: Իսկ Էտիրնէի նահանգին մէջ 127 000 պուլկար կայ, 280,000 յոյն, 750 000 Թուրք, հետեւաբար ամբողջ Մակեդոնիոյ մէջ 3 ուկէս միլիոն բնակիչ կայ, որուն 850,000ը պուլկար, 810,000ը յոյն և 1,840 000ը Թուրք են. համեմատութեան դնելով, հարիւրին 25ը պուլկար, հարիւրին 23ը յոյն և հարիւրին 50ը Թուրք կ'ըլլայ Հետեւաբար այս թիւերէն կը տեսնուի թէ՝ Մակեդոնիա ո՛չ Պուլկարներուն է և ո՛չ ալ Յոյներուն, այլ Օսմանցիներուն է, ի գլուխ ունենալով Թուրքերը: Ասիկա դրան

կուտայ թէ Մակեդոնիոյ անկախութեան մասին տարուած յոյսերը, անիրականալի երազներ են պարզապէս: Շատ մը թերթերու մէջ կը կարդանք թէ՝ Մակեդոնիոյ խնդիրներուն բուն պատճառը՝ կառավարական պաշտօնեաներն են, ես պէտք ըսեմ թէ՝ աւելի չէթաներն են այդ անհուն պատճառ. չէթաներն էին որ այնքան պուլկար քահանաներ, ուսուցիչներ սպաննեցին. Մակեդոնիոյ մէջ գտնուող Թուրք հասարակութիւնն ու կառավ. պաշտօնեաները առհասարակ շատ լաւ կը վարուին պուլկարներուն հետ: Մակեդոնիոյ մէջ միայն քիչ մը աւելի լաւ բարեկարգութիւն պէտք է. հոն երբեք նոր խռովութիւններու գաղափար չկայ և կ'ապահովենք կառավարութենէն որ մէկ քանի չէթաներու խումբերուն ալ վերջ մը տայ. կարգ մը թուանշաններով ցոյց պիտի տամ Մակեդոնիոյ օսմանցի պուլկարներուն սա օրուան և Սահմ.էն առջի վիճակը: 1906 հոկտ.էն մինչև 1907ի վերջը, այսինքն 15 ամսուան շրջանին՝ 440 պուլկար սպաննուած են այդ չէթաներու խումբերէն և 132 հոգի վիրաւորուած են: 1908ին՝ 144 սպաննուած և 76 վիրաւոր, 1910ին՝ 78 սպաննուած և 28 վիրաւոր, 1911ին 6 սպաննուած և 6 վիրաւոր: Ինչպէս կը տեսնաք սահմանադրութենէն վերջ հետզհետէ քիչցած են սպանութիւնները և ասիկայ կառավարութեան հոգածութեանը կը պարտինք: Ասկէ զատ Սահմ.էն վերջ պուլկարները Սահմ. ամէն ազատութիւն կը վայելեն. ուզածնուն պէս կը ճամբորդեն. զերծ են դպրոցներու մէջ դասաւանդել թեան ունեցող գրաքննիչներէն, ուսուցչական և բարեգործական միութիւններ կը կազմեն: Այժմ, ինչպէս կը տեղեկանանք պուլկար սահմանագլուխին վրայ չէթայական խումբեր կան, որոնք պուլկարիայէն Մակեդոնիա կ'անցնին. ասոնք ո՞ւրկէ կուգան. թէեւ չենք հաւատար որ պուլկար կառավարութեան դրդումով կը ղրկուին անոնք, բայց վերջապէս կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնելու է, օսմանցի պուլկարները պաշտպանելու համար անոնց դէմ. ասիկայ պարտաւոր է ընել ըստ օրինի և յանուն մարդասիրութեան:

Րիֆաթ փաշա (նախարար).— Մակեդոնիոյ մէջ գործող չէթաներու մասին կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է և պիտի առնէ: Մենք ալ տեղեկութիւն ունինք Սօֆիա գտնուող 10—15 չէթաներու պետերուն վրայ. և ժամանակին դիտել տուած ենք Պուլկար կառավարութեան, որպէս զի անոնց սահմանէն ասդին անցնելուն արգելք ըլլայ: Այդ մարդիկը, որոնք հին բէժիմն շատ մը ոճիրներ գործած են, եթէ առիթ գտնեն բնականաբար դարձեալ պիտի սկսին. պուլկար կառավարութեան առաջարկեցինք նաև որ չէթաներու այդ պետերը իր ներքին քաղաքներուն մէջ պահէ՝ ոստիկանական հսկողութեան տակ. մեր այս առաջարկը ընդունելու պէս ըրաւ. բայց չենք գիտեր՝ չուզե՞ց թէ՝ չկրցաւ գործադրել: Գարնան նոր խռովութիւններ չծագելու համար, ինչպէս ըսի, միջոցներ ձեռք առած ենք: Բանչէ Տօրէֆ էֆ. կ'ուզէ որ Սօֆիա գտնուող չէթաներու այդ պարագան զինել առնք նաև եւրոպական մեծ տէրութեանց. Սահմանադրական կառավարութիւն մըն ենք մենք և հետեւաբար մենք մեր միջոցներովը կը գործենք. պէտք չունինք տեղեկութիւններ տալու: Լաւ գիտենք նաև որ Սօֆիա գտնուող այդ պետերը գօնկրէ մը գումարելով որոշումներ տուած են. ասոնք որոշեր են մինչեւ չլքրուենալ հին քաղաքականութիւնը, այսինքն չէթաներ չպիտի կազմեն. այլ կանխամտածուած ոճիրներ պիտի գործեն Մակեդոնիոյ մէջ, ինչպէս երկաթուղիներ օդը հանել, Թուրքիոյ վտանգաւորութեան փնտռել, վերջապէս այնպէս մը շարժիլ որ ներքին

միջամտութիւն առաջ գայ: Իրենց հին քաղաքականութիւնը մէկ կողմ դրած են, անոր համար որ չէթայական խումբեր կազմելու համար այլեւս յոյս չեն կրնար դնել օսմանցի պուլկարներուն վրայ որոնք առկէ առաջ ամէն կերպով կ'օգնէին անոնց: Բայց նոր պարագայ մըն ալ կայ, որ մեզի յոյս կը ներշնչէ, պուլկար կառավարութեան ասկէ վերջ մեզի հետ ունենալիք բարեաց յարաբերութեան մասին. ասիկա ալ սա պարագան է որ Պուլկարիոյ Ժողովրդական Կուսակցութեան դահլիճը ինկած է և անոր յաջորդած է Ազգայնականներու և Ցառաջդիմականներու դահլիճը: Այս վերջին դահլիճին պետը Գ. Կէշօֆ, առկէ առաջ Սօպրանիէին բացման միջոցին, քննադատելով աեժօքրաթ դահլիճին արտաքին քաղաքականութիւնը ըսած է թէ՝ Պուլկարիա պէտք է աւելի լաւ յարաբերութիւններ մշակէ Թուրքիոյ հետ և պէտք է արգիլէ պուլկար հրոսախումբերուն մուտքը: Նոյնպէս այս նոր դահլիճին անդամներէն մէկը՝ Գ. Թօտօրէֆ քննադատած է կառավարութիւնը՝ վերջին երկաթուղիի դէպքին առթիւ: Այս տեսակ զգացումներ ունեցող դահլիճ մը, բնականաբար աւելի բարեաց յարաբերութիւններ մշակել պիտի ուզէ: Վերջապէս կը կարծեմ որ Պուլկարիա ալ իր շահը կը մտածէ. եթէ գարնան նոր խռովութիւններ ու նոր բարդութիւններ ծագին՝ բնական է որ երկու կառավարութիւններու յարաբերութիւնները պիտի ձգուին և այս ամէնը լաւ հետեւանք մը չէ որ կունենան:

Ժողովը բաւական նկատեց տրուած բացատրութիւնները:

Ցեմոյ Տէպրէի երեսփոխան Պասրի պէյ բեմ ելլելով, ըսաւ թէ՝ Շքօտրայի խնդիրն ալ շատ կարեւոր է և Րիֆաթ փաշա խոստացեր է պատասխանել. այսօր Ալպանիոյ մէջ խռովութիւններ ծագիլ սկսած են, ըսաւ, և Սեւ Լերան դէմ անվստահութիւն մը կայ. կուզենք գիտնալ թէ՝ Սեւլեռան կառավարութիւնը մեր երկրին այլեւայլ մասերուն համար ի՛նչ տեսակ միտքեր ունի. և ի՛նչ են մեր պաշտօնական յարաբերութիւնները այդ կառավարութեան հետ:

Րիֆաթ փաշա պատասխանելով ըսաւ թէ՝ ճի՛շդ է որ Իսա Պօլաթին և ուրիշ Ալպանիացիներ Գարատաղ կը գտնուին և նոյնիսկ կառավարութիւնը օգնած է անոնց. ճիշդ է նաև որ Մալիսօրները սկսած են յարձակումներ ընել սահմանէն ասդին. բայց որչափ գիտենք Գարատաղի կառավարութեան դիրքը անկեղծ է. Նիքօլա թագաւորը ամէն կերպ հաւաստիքներ տուած է մեր Ջէթինէի դեսպանին, զայն պալատ հրաւիրելով: Թագաւորը ըսած է թէ՝ Գարատաղի կառավարութիւնը երբեք չէ օգներ Մալիսօրներուն՝ ո՛չ մէկ կերպով: Արդ, Սեւ լերան կառավարութեան այսքան հաւաստումներէն յետոյ և առանց ոև է դրական փաստի՝ հաստատող անոր մասնակցութիւնը, բան մը չենք կրնար ըսել: Արդէն երէկ և այս առտու երկու հեռագիրներ ստացայ որոնք բարեգուշակ են: Իսա Պօլաթին և իր ընկերները անպայման իրենց տեղերը պիտի վերադառնան, իսկ երկրորդ հեռագիրը կ'ըսէ որ Մալիսօրներու երկու ցեղերուն միջեւ խռովութիւն ծագեր և իրարմէ բաժնուեր են:

Րիֆաթ փաշա, երբ վերջացնելով վար կ'իջնէր և ժողովը բաւական կը նկատէր տրուած բացատրութիւնները Հաֆըզ Իպրահիմ էֆ. (ալպանիացի) Ժողովէն գաւնալով պոռաց.

— Եթէ խօսքերով խաբուինք, Ալպանիան պիտի կորսնցնենք...:

Ժողովը յետոյ շարունակեց վիճարանիլ Պետական Խորհրդի պիւտճէով:

Գրիթոր

ՇՈՒՏ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ
ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ, ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ
Կոկսի հրատարակութիւ
Նոր ազգ. երգիծաթերթը
«ԿՈ՛ԽԿՈ՛ԽԿ...»

Վերջին Ժամ

ՇԷՐԻՖ ՓԱՇԱ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Բարիզէն երէկ իրիկուն մայրաքաղաք հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մէշրութիէթ հրատարակիչ և Օսմ. Քոմիթէի հակառակորդ Շէրիֆ փաշա առջի օր իր սենեակին մէջ սպաննուած գտնուեր է: Ոստիկանութեան կողմէ քննութեան ձեռնարկուած է: Շէրիֆ փաշա իր ձեռքովը սա տողերը գրած է թուղթի մը վրայ: «Գիտնալով որ որքան մեծ չարիք հասցուցի հայրենիքիս, որոշեցի անձնասպան ըլլալ: Ոչ ոք պատասխանատու կը նկատեմ.»

ՐԷԺԻԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ծխախոտի Րէժիին Ճիպալի գործարանին գործաւորները երէկ գործադուլ ըրին և այս առթիւ մէկ քանի պաշտօնեաներ նախատեցին: Ֆէրիտուն Հագիգաթ կ'ըսէ թէ տնօրէնութիւնը իմանալով որ գործաւորները բանիթող պիտի ընեն, գործարանը փակած և խնդիրը իմաց տուած է ընդհ. ապահովութեան տնօրէնին ու ելմտական նախարարութեան: Գործարանը ոստիկան-զինուորներու հսկողութեան տակ կը գտնուի:

ԵԷՄԷՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սանաայէն կը հեռագրեն թէ երկու գիւղերու գաղաթնէրը և գիւղ մը արշաւուած են զինուորներու կողմէ, ըմբոստները մեծամեծ կորուստներով խոյս տուած են: Լօհէյայի վրայ եղած յարձակման ատեն, ըմբոստները բազմաթիւ զոհեր տուած են:

ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆԸ

Ռումանիացի ընկերվարականներու պետ ապքթ. Ռաքովսքի առջէ իրիկուն ձերբակալուեցաւ ոստիկանութեան կողմէ, երբ Լիւքսէմպուրկի ճաշարանը կը գտնուէր ան: Ձերբակալուած ընկերվարականը ընդհ. ապահովութեան պաշտօնատունը տարուեցաւ: Օսմ. երեսփոխաններէն Վահան Փափազեան և Վլախօֆ էֆ.ները Երեսփ. Ժողովի նախագահին, Ներքին գործոց և ելմտական նախարարներուն դիմեցին Պ. Ռաքովսքին ազատ արձակելու համար: Իսկոյն Բերայի կառավարչութեան հրաման ղրկուեցաւ այդ իմաստով: Ռումանիացին քանի մը ժամ բանտարկութենէ յետոյ ազատ արձակուեցաւ: Ներքին գործոց և ելմտական նախարարները յայտարարած են թէ եղած ձերբակալութիւնը թիւրիմացութեան մը արդիւնք է: Ելմտական նախարարութեան նախորդ խորհրդական Պ. Լօրան, Ռումանիացի ընկերվարականին Պոլիս ուղեւորուելուն առթիւ, Ահմէտ Րիզա պէյի յանձնարարած էր զայն իբր վստահելի անձնաւորութեան մը:

ԳԵՐՄԱՆ ՍՊԱՅԻՆ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ կէս օրէն յետոյ ժամը 3ին մեծ շքով տեղի ունեցաւ Ֆոն Շիլիթինկի յուղարկաւորութիւնը: Գերման հիւանդանոցին առջեւ թափօր մը կազմուեցաւ, առջեւէն նուագախումբ մը կ'երթար, անոր ետեւէն հանգուցեալին պատկանած զօրագունդին զինուորները, Նիզակաւորներու վաշտ մը, և ամբուլանսներու վաշտ մը: Օսմ. բանակի և նաւատորմի, գերման սպաներու, գերման դեսպանէն, իտալական դեսպանատանց կողմէ շքեղ ծաղկեպսակներ ղրկուած էին: Թափօրին մէջ առջէն կը յառաջանար շքեղ մեռելակառքը, որուն ետեւէն կ'երթային նախարարները, դիւանագիտական մարմինը և օսմ. բանակին սպաները: Դագաղը Ֆէրիգիւղի գերեզմանատունը տարուելով գամբարանին մէջ զետեղուեցաւ: Իր Պատկանած վաշտէն ջոկատ մը երեք անգամ հրացան պարպեց:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

19/ 1 Մարտ.

Օսմ. Միացեալ բացուեցաւ դրշ.			101—02½
»	վար գին		100—39
» »	բարձր գին		101—05
» »	գոցուեցաւ		101—02
Ռում. Երկ. բացուեցաւ		Ֆր.	217—25
» »	վար գին	»	216—77
» »	բարձր գին	»	217—25
»	գոցուեցաւ	»	217—
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ		»	16—20
»	Ժեւրտանս	»	8—85
Օսմ. Ապահ. ընկ.		Լ. Օ.	4—67
Շիրքէթի Խայրիյէ		»	50—
»	» Օսման.	»	1—05
Գոտան Ֆօնս. Իժիպս. հին Ֆր.			340—
» » » Նոր			272—

ՄԵՂՏԱՐ ՍԵՆԱՅԻ ՖԱՊՐԻԳԱՆ
ԳԱՍԱՊԳԱՃԵԱՆ ՀԱՄՏԻ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Պոլիս, Սուլթան Համամ
Օղլուգ-Պաշի, թիւ 25

... թէյի սպասներ, ժամացոյցներ և արհեստաւորներու վերաբերեալ կարգ մը առարկաներ այնքան խնամքով և ճարտարութեամբ կը նորոգուին որ տեսնողը կը կարծէ թէ անոնք գործարանէն դեռ նոր դուրս ելած են: Թէ՛ սակերիչներուն և թէ ուրիշ արհեստաւորներու և թէ նոյնպէս ընտանիքներուն կը յանձնարարենք անգամ մը այցելել սոյն համբաւաւոր գործատունը, անձամբ համոզուելու համար: 16

ՊԱՀՐԻՑԷ ՄԷՍԱՐԻՖԱԹ ՏԱՑԻՐԷՍԻՆՏԷՆ

10000 մէթրօ նիմունէսի կիպի ինճէ քէրպաս:

Թէրսանէյի Ամիրէ իւչիւն միւպայաասընա լիւզում կէօրիւլէն պալաստ ճինսի վէ մըզաարը մուհարրէր քէրպասը գափալը զարֆ ուսուլիլէ միւնագասայա գօնուլմուշտուր. իհալէսի թալիպ օլանլարըն չէրաիթինի անլամագ վէ նիմունէյինի կէօրմէք իւզրէ թէքլիֆնամէլէրին քիւչասը մուգարրէր պուլընան բուլմ մարտըն եիրմի ալթընճը ճումա էրթէսի պաշէզչէվալ սաաթ իքիտէ գասսար նէլզարէ օն Նիսալէթինտէ Թէէմինաթ աքչէլէրիլէ Թէքլիֆնամէլէրինի Պահրիէ Նէզարէթի ալօրտուեր։ ... չիւլէտէս միւրաճաաթ վէ իթա ըլէմէլէրի վէ սաաթ մէզքիւրտէն սոնրա Թէքլիֆնամէ գապուլ էտիլմէյէճէյի իլան օլունըր:

327 մարտ 18

* * *

400000 քիլօ Հօլանտա բիրինճի:

Թէրսանէյի Ամիրէ իւչիւն լիւզումը օլան գափալը զարֆ ուսուլիլէ միւնագասայա գօնուլըր Թէքլիֆնամէլէրին մարտ բուլմինին օն ալթընճը չէարշէնպէհ կիւնի քիւչասը իճրա էտիլէճէյի եվմէճէ իլան օլընան պալասա մըզաարը մուհարրէր Հօլանտա բիրինճի հագգընտա պիր Թալիպ զուհուր էթմիշ վէ մէզքիւր Թալիպին Թէքլիֆ էյլէտիկի ֆիաթտա ֆահիշ կէօրիւլմիշ օլտուղընտան միւնագասանըն ալթմըշ իքթտարընա գարար վէրիլմիշ օլտուղընտան մէզքիւր բիրինճին օլպապաքէտ չարթնամէսի միւշէրիպինէ իթտարընա Թալիպ օլանլարըն գարար գաթիանին իթտարը մուգարրէր պուլընան մարտ բուլմինին եիրմի իւչիւնճի չարշէնպէհ կիւնի պաշէզչէվալ սաաթ իքիտէ գասսար նէլզարէ օն Նիսալէթինտէ Թէէմինաթ աքչէլէրիլէ Թէքլիֆնամէլէրինի ալօրտուեր։ ... չիւլէտէս միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր:

327 մարտ 18

* * *

80000 ատէտ ակէճէրի միւրէֆֆէթ թուղլասը:

Թէրսանէյի Ամիրէ իւչիւն լիւզում օլան պալաստ մըզաարը մուհարրէր ակէճէրի միւրէֆֆէթ թուղլասը միւպայաա իտիլմէք իւզրէ գափալը զարֆ ուսուլիլէ մէվզըր միւնագասայա գօնուլմուշտուր. իթաայէսինա Թալիպ օլանլարըն Թէքլիֆնամէլէրին քիւչասը մուգարրէր պուլընան բուլմ մարտըն եիրմի ալօրտուեր չարշէնպէհ կիւնի պաշէզչէվալ սաաթ պիրէ գասսար նէլզարէ օն Նիսալէթինտէ Թէէմինաթ աքչէլէրիլէ պէրապէր Թէքլիֆնամէ զարֆլարընը Պահրիէ Նէզարէթի ալօրտուեր։ ... չիւլէտէս միւրաճաաթ իթա էյլէմէլէրի վէ սաաթ մէզքիւրտէն սոնրա Թէքլիֆնամէ գապուլ էտիլմէյէճէյի իլան օլունըր: 327 մարտ 19

* * *

Ի Լ Ա Ն

Տարիւլֆէլիւ Թէսավիլխանէսի իչին հաֆթատա օնսարտան հասար պազմը օլարագ, պիր սէնէլիք 480 լէս աղաթավշանըն լիւզում կէօրիւլտիւկինտէն վէ պուպապաէ միւնագասայա գօնուլտուղընտան ողլէթի պիր պուչուգ քիլօ օլմագ վէ միւնիս ճէնսինտէն պուլընմագ չարթըլըւ մըզաար մուայէն վէճէլէ թավլան իթտարընա Թալիպ օլանլարըն չէրաիթ միւնագասայը անլամագ վէ բէլ վէրմէք իւզրէ Սուլթան Մահմուտ Թիւրպէսի ճիվարընտա Մէճլիսի Թրգպիէի Միւլքիէի վէ Սըհհիյէի Ումումիյէ աաիրէսինտէ Իտարէ Գօմիսիոնընա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր: 327 մարտ 19

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՐԵՒԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄԱԶՆՆԱԿԱՆ ՊՈԼԷՃԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ
Ս. Բարքբման Պալիքճիօ, Բերա Թէփէ-Պաշի
թիւ 27 ... 26-30

ԱՒՍՏՐԵՒՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ
ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՃԱՇԱՐԱՀԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՍԱԼՕՆԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԶԱՐԴԱՒՈՐԻՉԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 320 (ՆԱԽԿԻՆ ԲՈՆ ՄԱՐՇԷ)

ՄՆԱՅՈՒՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԿՈՂՆԻ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ՕԹՈՑՆԵՐ, ՍԹՕՌՆԵՐ, ՊՐԻԶՊԻՉՆԵՐ
ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ԹՈՒՂԷ ԵՒ ԿԵՐՊԱՍԷ ՎԱՐԱԳՈՅՐՆԵՐ
ԱՄՊԱԼԱԺԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
Զափու վրայ յանձնառարութիւններ բնակարաններու համար

ՌԻՔԼԷՍ 26
RICQLÈS
ՄԵՆԹԱՅԻ ԱԼՔՈԼ
ՄԱՐՍՈՂ ԿՈՒՑԱՑ
ռոովայնի ցաւերը կը բժշկէ։ Բոյնրայի եւ ֆոյերինի կ'պահպանէ
ՊԱՀԱՆՋԵԼ Ռիքլէսի ՄԵՆԹԱՅԻ ԱԼՔՈԼԸ
70 տարուան ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Կ.Պոլիս Վոյվոտա փողոց
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Աչըր Էֆ. խան Բիւթիւպհանէ փողոց

Մասնաճիւղեր՝ Էտիրնէ, Պէյրութ, Գավալա, Տէտէաղաճ, Տրամա, Մանաստըր, Սելանիկ, Սամսոն, Իզմիր, Ակիւպ Մըլէյէ։

Դրասենեակներ՝ Կիւմիւլճինա, Գումանօվա և Սոֆիա։

Սելանիկի պանքան կըզբաղի պանքայի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով, ապրանքներու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ և ապրանքներ իբր աւանդ կ'ընդունի։

Խնայողական Սնտուկ՝ Նպաստաւոր տոկոսով։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
(ԷՄՆԻԷԹ ՍԱՆՏԸՂԸ)
1284 ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Օսմ. կառավարութեան երաշխաւորութեան ներքեւ կը գտնուի եւ երկրագործ. պանքան վարկ բացած է Պոլիս Ճէյալ Օղլու փողոց, իր սեփական շէնքին մէջ

Հետեւեալ պայմաններով դրամ կ'ընդունի եւ փոխատուութիւն կ'ընէ։

Դրամ ընդունելու պայմաններ.— Մէկ տարի եւ աւելի պայմանաժամով աւանդ դրուած դրամներու համար տարին հարիւրին հինգ տոկոս։

Վեց ամսուան պայմանաժամով դրուած դրամներուն համար տարին հարիւրին 4 ուկէս։

Առանց պայմանաժամի, ընթացիկ հաշուով, այսինքն ուզուած ատեն դրամը առնելու պայմանով, տարին հարիւրին 4 տոկոս կը վճարէ։

Առանց պայմանաժամի կ'ընդունուի մէկ քառորդ ոսկիէն սկսեալ մինչեւ 500 ոսկի։

Փոխատուութեան պայմաններ.— Գոհարեղէններու, ոսկի ու արծաթ առարկաներու և արժէթուղթերու փոխարէն տարեկան հարիւրին ութը տոկոսով դրամ փոխ կուտայ։

Ապահովութեան Սնտուկը տէրութեան շահերուն ծառայող հանրօգուտ հաստատութիւն մըն է և իր գործառնութեանց մէջ ժողովրդեան շահերը կը փնտռէ։ Թէ երկրին և թէ ժողովրդեան շահերուն նպաստաւոր է Ապահովութեան Սնտուկը նախընտրել քան թէ օտար հաստատութեանց հետ գործ ընել։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տրկն.	108	ղր
» » » վեցամս.	60	»
Գաւառներու համար տրկն.	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի հմր. տարեկան	35	ֆր
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ. բաժնեգին. Ները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տպագրուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանդատըն է։

Տնօրինատէր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Օտտոման Ինշուրընս Քորփորէշըն Լիմիթէտ
ԱՄԵՆԷՆ ՀԶՕՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՈՐ ՍԷՆՏԻՔԱՅԷՆ ԴՈՒՐՍ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ընկերութեան դրամագլուխը	1.000.000	անգլ.	ոսկի
Ստորագրուած	204.500	»	»
Վճարուած	104.500	»	»

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 18 ՆԻՒ ՊՐՈՂ ՍԹՐԻԹ, ԼՈՆՏՈՆ, Է. Ս.

Սոյն Ընկերութիւնը իր հիմնադիրներուն ու վարիչներուն մէջ ունէր Անգլիոյ Թագուհիին եղբայր հանգուցեալ ՖՐԱՆՍԻՍ ԲԷՔԻ ԻՇԽԱՆԸ

1. Հրդեհի Ապահովագրութեան սոյն ընկերութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ Օսմ. Կայսրութեան նահանգներուն մէջ, շէնքեր, կարասիներ ու ապրանքներ կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով։

2. Վնասները տեղւոյն վրայ կը կարգադրուին մեծ առատաձեռնութեամբ եւ արագութեամբ։

Ամէն տեղեկութեան համար դիմել Արեւելքի տնօրէններուն՝
Պ. Պ. ԺՈՐԺ Ա. ՔՐՔՆԷԼ եւ ՄԻՇԷԼ Ա. ԲՕԹՈՒՍ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Աստլէր խան

ԻՆՊԱՍՏ
ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂԻՆ

Թէ ձեր առողջութեան պահպանման
Թէ օսմ. արտադրութեանց յարգ ընծայելու
Թէ ազգ. վաճառականութեան օգնելու համար օսմ. նաւատորմիղին օժանդակ մարմնոյն ի նպաստ շինուած

ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԸ ԵՒ ԼՈՒՑԿԻՆԵՐԸ

նախապատուութիւն տալով գործածելը հայրենասիրական պարտականութիւն մըն է։

Արդէն գիներու տեսակէտով բնաւ չտարբերիր ուրիշներէն։

Ընդհ. կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս. Ֆինճանճըլար, Թիւ 8
—6—

ԹՈՄԱՍ Ս. ԹԱՔԸՐ
26 Բէրշէմպէ Բազար 26
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՊԻՐՄԻՆԿԷՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ
ԹԱՆԿԻՍ ՅԱՆ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱԶՈՎ, ՊԷԹՐՕԼՈՎ, ՊԷՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱԼՔՕԼՈՎ
ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

Թօմաս Ս. Թաքըր Տունը կը ներկայացնէ նաեւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ և անոնց մեքենաներուն կատարեալ զետեղումը կը ստանձնէ. հողագործական

Ինքնաշարժ Մեքենաներ, Ելեկտրական Ջահեր, Գործարանի Մեքենաներ և Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մուկան մարքայով Ջուլարանի Փոմփեր, Մանածի Մեքենաներ, ևն. ևն.։
8—104

BANQUE D'ATHENES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
Կեդրոնատեղի՝ Աթէնք

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասօլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Գավալա, Իզմիր, Քանտիա, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիոս, Խանիա, Պիրէոս, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Գալամաթա, Թրիփոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանիա, Րէթիմօ (Կրետէ)։

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕԲԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխատուութիւն ապրանքներու և արժէթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց.

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժէթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժէթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէնջեղջ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ.— Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սնտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէն խանի (Պոլիս, Եէմիշ-Իսկէլէսի) մէջ, նաեւ Նաւամատոյցին մօտ, իբր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ' իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխատուութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընդհ. Տնօրէն
Գ. ՄԱՀԱՍ.

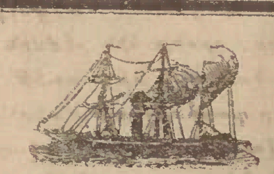

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ
Իօնի, ապրիլ 4ին, Սեւ ծովէն։
Իմէրէթի, ապրիլ 11ին, Մարսիլիայէն։
Սիրեամի, ապրիլ 18ին, Սեւ ծովէն։
Իօնի, ապրիլ 25ին, Մարսիլիայէն։
Իմէրէթի մայիս 2ին, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 5ին, Դշ. իրիկուան ժամը 4ին, Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պօլ, դէպի Մարսիլիա։
Մայիս 12ին, Դշ., իրիկուան ժամը 4ին, Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրօսիսք, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրոսիսք։
Ապրիլ 19ին Սիրեամի, Մուտանիա և Մարսէյլ։
Ապրիլ 26ին, Իօնի, Սեւ ծով։
Մայիս 3ին, Իմէրէթի, Մուտանիա և Մարսիլիա։
Ֆ. ՌԸՊՈՒԼ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷԿ ԲԱՑԱՌԻԿՆ
ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈԼԱՆ
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Է
Օրական սպառումն է 60,000 քիլօ
Փնտռեցէք ՄԷՆԻԷՐԻ ՇՈԳՈԼԱՆ

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ
ԻԶՄԻՐԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմանեան կառավարութեան քօնթրօլին տակ և մասնաւոր արտօնութեամբ կազմակերպուած այս վիճակահանութեան չորրորդ սէրիի տոմսակները ծախու հանուած են։ Այդ տոմսակներուն թիւը 28000 ըլլալով, առանց կէսը 14000, զանազան աստիճանի պարգեւներ կը շահին։ Ատկէ զատ, տասներեք մեծ պարգեւներ ալ կան։

Տոմսակները դիւրամատչելի դարձնելու համար կարեւոր զեղչ մը եղած է անոնց գնոյն վրայ։ Երեք կարգի տոմսակներ կը ծախուին. կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ. կէսին գինն է երկու մէճիտ, քառորդինը՝ մէկ մէճիտ և մէկ ութերորդինը՝ կէս մէճիտ։

Օրինակի համար, մէկէն վեց, այսինքն վեց վիճակահանութեան մէջ 50,000 ական հատ վեց պարգեւ, վերջին եօթերորդ վիճակահանութեան հինգերորդ թիրաժին մէջ 250,000 ական հատ հինգ հատ պարգեւ, եօթերորդ վիճակահանութեան ամենէն վերջին թիրաժին մէջ մէկ հատ 1,000,000, երկու հատ 300,000 ղրուշի, ընդամէնը տասներեք մեծ պարգեւներ կ'ըլլեն։ Ատկէ զատ, 75,000 100,000 125,000 150,000 200,000 ղրուշի, և ուրիշ հազարաւոր պարգեւներ կը շահին։

Եթէ երբեք 13 պարգեւներէն ոմանք իրենց պատկանած վերջին թիրաժին ... կանոնագրին համաձայն, միեւնոյն թիւը կը շահի թէ' մեծ և թէ փոքր պարգեւները, այնպէս որ մէկ թիւը կրկնակի շահած կ'ըլլայ 1,500,000 1,400,000 1,300,000 ղրուշ, որոնք մարդս մեծ հարստութեան մը կ'արժանացնեն։ Այս հաւանական պարագան ալ պէտք է նկատողութեան առնել։

Բնական է որ ամէն մարդ մասնակցի այս վիճակահանութեան, որուն տոմսակներուն գինը խիստ զեղչուած է, մինչ պարգեւներուն թիւը շատ և խիստ կարեւոր է։ Սոյն վիճակահանութեան մասնակցելու զօրաւոր խթան եղող պատճառներէն մէկն ալ այն է որ այս վիճակահանութիւնը տեղական ըլլալով, առնուած և տրուած դրամները երկրին մէջ կը մնան, այսինքն հանրային հարստութեան կը պատկանին։ Այս վիճակահանութեան շնորհիւ օսմ. որբանոց վարժարանին նման բարեգործական հաստատութեան մը մէջ ծնողազուրկ աղաք կը պատսպարուին ու կը կրթուին։ Առանց ցեղի և աղգի խտրութեան կրթութիւն տուող բոլոր վարժարաններն ալ կ'օգտուին անկէ, և ատոնց մէջ կան նաեւ Իզմիրի Իթթիհատ վէ Թէրագգը վարժարանին պէս կրթական հաստատութիւններ։

Այսպէս, Իզմիրի վիճակահանութեան շնորհիւ մարդ թէ կը շահի և թէ հայրենիքին ծառայած կ'ըլլայ։ Ուստի ժողովրդեան կը յանձնարարենք սոյն վիճակահանութիւնը, յուսալով որ այդ աղնուութիւնը ցոյց պիտի տան։

Տոմսակները կը ծախուին և պարգեւները անմիջական կերպով կը վճարուին ԻԶՄԻՐԻ ՆԷՀԱՑԻԷ (Մօզքօֆ) փողոցը ՄՕՐՏՕԽԱՅ ԼԷՎԻ ԷՖ.ի դրամատունը, թիւ 10 գրասենեակը, և Եըլտըզ Ֆէրիտունէի մէջ, ՊԷՆԻԱՄԻՆ ՏԷՎԻՏԱՍ իգրասենեակը։ Կ. Պոլսոյ մէջ տոմսակի գնման և պարգեւներու գանձման համար պէտք է դիմել Կամուրջին գլուխը Վալիտէ Սուլթան խան, թիւ 15, վիճակահանութեան ընդհանուր ներկայացուցիչ ՏԷՎԻՏԱՍ ՎԷՆԹՈՒՐԱՅԻ դրամատունը։ Սոյն վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախուին նաեւ բոլոր լումայափոխներուն քով։ —2—

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՑՐԱՅՏԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստը գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ուսումնասիրել կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ... և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամենէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ևն. ևն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳՅՈՒՐԼԵԱՆ
Պէտ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճի Օղլու Խանը։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։